

Επίσημη Εφημερίδα L 243

της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Έκδοση
στην ελληνική γλώσσα

Νομοθεσία

51ο έτος
11 Σεπτεμβρίου 2008

Περιεχόμενα

- I Πράξεις εγκριθείσες δυνάμει των συνθηκών ΕΚ/Ευρατόμ των οποίων η δημοσίευση είναι υποχρεωτική

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 880/2008 της Επιτροπής, της 10ης Σεπτεμβρίου 2008, σχετικά με τον καθορισμό των κατ' αποκοπή τιμών κατά την εισαγωγή για τον προσδιορισμό της τιμής εισόδου ορισμένων σπυροκηπευτικών	1
★ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 881/2008 της Επιτροπής, της 9ης Σεπτεμβρίου 2008, περί απαγόρευσης της αλιείας καρχαριών βαθέων υδάτων στα κοινοτικά ύδατα και στα ύδατα που δεν υπάγονται στην κυριαρχία ή στη δικαιοδοσία τρίτων χωρών των ζωνών V, VI, VII, VIII και IX από σκάφη που φέρουν σημαία Πορτογαλίας	3
★ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 882/2008 της Επιτροπής, της 9ης Σεπτεμβρίου 2008, περί της θέσπισης απαγόρευσης της αλιείας μπρόσμου στα κοινοτικά και στα διεθνή ύδατα των ζωνών V, VI και VII από σκάφη που φέρουν σημαία Γαλλίας	5

- II Πράξεις εγκριθείσες δυνάμει των συνθηκών ΕΚ/Ευρατόμ των οποίων η δημοσίευση δεν είναι υποχρεωτική

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Επιτροπή

2008/722/ΕΚ:

- ★ Απόφαση της Επιτροπής, της 10ης Μαΐου 2007, για την κρατική ενίσχυση C 2/06 (πρώην N 405/05) την οποία σχεδιάζει να χορηγήσει η Ελλάδα σε σχέση με το πρόγραμμα πρόωρης εθελουσίας συνταξιοδότησης του ΟΤΕ [κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό E(2007) 1436] ⁽¹⁾..... 7

Σημείωση για τον αναγνώστη (βλέπε σελίδα 3 του εξωφύλλου)

⁽¹⁾ Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ

I

(Πράξεις εγκριθείσες δυνάμει των συνθηκών ΕΚ/Ευρατόμ των οποίων η δημοσίευση είναι υποχρεωτική)

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ. 880/2008 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 10ης Σεπτεμβρίου 2008

σχετικά με τον καθορισμό των κατ' αποκοπή τιμών κατά την εισαγωγή για τον προσδιορισμό της τιμής εισόδου ορισμένων οπωροκηπευτικών

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας,

τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1234/2007 του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2007, για τη θέσπιση κοινής οργάνωσης των γεωργικών αγορών και ειδικών διατάξεων για ορισμένα γεωργικά προϊόντα (Ενιαίος κανονισμός ΚΟΑ) ⁽¹⁾,

τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1580/2007 της Επιτροπής, της 21ης Δεκεμβρίου 2007, για τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 2200/96, (ΕΚ) αριθ. 2201/96 και (ΕΚ) αριθ. 1182/2007 του Συμβουλίου στον τομέα των οπωροκηπευτικών ⁽²⁾, και ιδίως το άρθρο 138 παράγραφος 1,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1580/2007 προβλέπει, κατ' εφαρμογή των αποτελεσμάτων των πολυμερών εμπορικών διαπραγματεύσεων του Γύρου της Ουρουγουάης, τα κριτήρια για τον καθορισμό από την Επιτροπή των κατ' αποκοπή τιμών κατά την εισαγωγή από τρίτες χώρες, για τα προϊόντα και τις περιόδους που ορίζονται στο παράρτημα XV μέρος Α, του εν λόγω κανονισμού,

ΕΞΕΛΩΣΕ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

Άρθρο 1

Οι κατ' αποκοπή τιμές κατά την εισαγωγή που αναφέρονται στο άρθρο 138 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1580/2007 καθορίζονται στο παράρτημα του παρόντος κανονισμού.

Άρθρο 2

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει στις 11 Σεπτεμβρίου 2008.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.

Βρυξέλλες, 10 Σεπτεμβρίου 2008.

Για την Επιτροπή

Jean-Luc DEMARTY

Γενικός Διευθυντής Γεωργίας και
Αγροτικής Ανάπτυξης

⁽¹⁾ ΕΕ L 299 της 16.11.2007, σ. 1.

⁽²⁾ ΕΕ L 350 της 31.12.2007, σ. 1.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Κατ' αποκοπή τιμές κατά την εισαγωγή για τον προσδιορισμό της τιμής εισόδου ορισμένων οπωροκηπευτικών

(EUR/100 kg)

Κωδικός ΣΟ	Κωδικός των τρίτων χωρών ⁽¹⁾	Κατ' αποκοπή τιμή κατά την εισαγωγή
0702 00 00	MK	22,3
	ZZ	22,3
0707 00 05	JO	156,8
	MK	64,6
	TR	106,2
	ZZ	109,2
0709 90 70	TR	88,4
	ZZ	88,4
0805 50 10	AR	70,4
	UY	50,2
	ZA	80,9
	ZZ	67,2
0806 10 10	IL	235,4
	TR	97,4
	US	158,2
	ZZ	163,7
0808 10 80	BR	55,2
	CL	89,4
	CN	75,3
	NZ	100,1
	US	97,2
	ZA	79,6
	ZZ	82,8
0808 20 50	CN	95,8
	TR	140,0
	ZA	104,9
	ZZ	113,6
0809 30	TR	136,0
	US	182,4
	ZZ	159,2
0809 40 05	IL	121,4
	MK	22,0
	TR	80,6
	XS	64,2
	ZZ	72,1

⁽¹⁾ Ονοματολογία των χωρών που ορίζεται από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1833/2006 της Επιτροπής (ΕΕ L 354 της 14.12.2006, σ. 19). Ο κωδικός «ZZ» αντιπροσωπεύει «άλλες χώρες καταγωγής».

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ. 881/2008 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ**της 9ης Σεπτεμβρίου 2008****περί απαγόρευσης της αλιείας καρχαριών βαθέων υδάτων στα κοινοτικά ύδατα και στα ύδατα που δεν υπάγονται στην κυριαρχία ή στη δικαιοδοσία τρίτων χωρών των ζωνών V, VI, VII, VIII και IX από σκάφη που φέρουν σημαία Πορτογαλίας**

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας,

τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2371/2002 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 2002, για τη διατήρηση και βιώσιμη εκμετάλλευση των αλιευτικών πόρων στο πλαίσιο της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής ⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 26 παράγραφος 4,τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 2847/93 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 1993, για τη θέσπιση συστήματος ελέγχου της κοινής αλιευτικής πολιτικής ⁽²⁾, και ιδίως το άρθρο 21 παράγραφος 3,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2015/2006 του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με τον καθορισμό, για το 2007 και το 2008, των αλιευτικών δυνατοτήτων για τα κοινοτικά αλιευτικά σκάφη και για ορισμένα αποθέματα ιχθύων βαθέων υδάτων ⁽³⁾ καθορίζει ποσοτώσεις για το 2007 και το 2008.
- (2) Σύμφωνα με τις πληροφορίες που έλαβε η Επιτροπή, τα αλιεύματα του αποθέματος το οποίο αναφέρεται στο παράρτημα του παρόντος κανονισμού, από σκάφη που φέρουν τη σημαία ή είναι νηολογημένα στο κράτος μέλος που αναφέρεται σε αυτό, έχουν εξαντλήσει την ποσόστωση που έχει κατανεμηθεί για το 2008.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και εφαρμόζεται άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.

Βρυξέλλες, 9 Σεπτεμβρίου 2008.

- (3) Ως εκ τούτου, είναι αναγκαία η απαγόρευση της αλιείας του εν λόγω αποθέματος, καθώς και η διατήρησή του επί του σκάφους, η μεταφόρτωση και η εκφόρτωσή του,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

Άρθρο 1**Εξάντληση ποσόστωσης**

Η αλιευτική ποσόστωση που κατανεμήθηκε στο κράτος μέλος το οποίο αναφέρεται στο παράρτημα του παρόντος κανονισμού, σχετικά με το απόθεμα που αναφέρεται σε αυτό για το 2008, θεωρείται ότι έχει εξαντληθεί από την ημερομηνία που καθορίζεται στο εν λόγω παράρτημα.

Άρθρο 2**Απαγορεύσεις**

Η αλιεία του αποθέματος που αναφέρεται στο παράρτημα του παρόντος κανονισμού από σκάφη που φέρουν τη σημαία ή είναι νηολογημένα στο κράτος μέλος το οποίο αναφέρεται σε αυτό απαγορεύεται από την ημερομηνία που καθορίζεται στο εν λόγω παράρτημα. Απαγορεύεται η διατήρηση επί του σκάφους, η μεταφόρτωση ή η εκφόρτωση του εν λόγω αποθέματος που έχει αλιευθεί από τα σκάφη αυτά μετά την εν λόγω ημερομηνία.

Άρθρο 3**Έναρξη ισχύος**

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την επομένη της ημέρας δημοσίευσής του στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Για την Επιτροπή

Φωκίων ΦΩΤΙΑΔΗΣ

Γενικός Διευθυντής Θαλάσσιων Υποθέσεων και
Αλιείας

⁽¹⁾ ΕΕ L 358 της 31.12.2002, σ. 59.

⁽²⁾ ΕΕ L 261 της 20.10.1993, σ. 1.

⁽³⁾ ΕΕ L 384 της 29.12.2006, σ. 28.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Αριθ.	04/DSS
Κράτος μέλος	Πορτογαλία
Απόθεμα	DWS/56789-
Είδος	Καρχαρίες βαθέων υδάτων
Ζώνη	Κοινοτικά ύδατα και ύδατα που δεν υπάγονται στην κυριαρχία ή τη δικαιοδοσία τρίτων χωρών των ζωνών ICES V, VI, VII, VIII και IX
Ημερομηνία	4.8.2008

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΚ) αριθ. 882/2008 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ**της 9ης Σεπτεμβρίου 2008****περί της θέσπισης απαγόρευσης της αλιείας μπρόσμιου στα κοινοτικά και στα διεθνή ύδατα των ζωνών V, VI και VII από σκάφη που φέρουν σημαία Γαλλίας**

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας,

τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2371/2002 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 2002, για τη διατήρηση και βιώσιμη εκμετάλλευση των αλιευτικών πόρων στο πλαίσιο της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής ⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 26 παράγραφος 4,τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 2847/93 του Συμβουλίου, της 12ης Οκτωβρίου 1993, για τη θέσπιση συστήματος ελέγχου της κοινής αλιευτικής πολιτικής ⁽²⁾, και ιδίως το άρθρο 21 παράγραφος 3,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 40/2008 του Συμβουλίου, της 16ης Ιανουαρίου 2008, περί καθορισμού, για το 2008, για ορισμένα αποθέματα ιχθύων και ομάδες αποθεμάτων ιχθύων, των αλιευτικών δυνατοτήτων και των συναφών όρων στα κοινοτικά ύδατα και, για τα κοινοτικά σκάφη, σε άλλα ύδατα όπου απαιτούνται περιορισμοί αλιευμάτων ⁽³⁾, καθορίζει ποσοστά για το 2008.
- (2) Σύμφωνα με τις πληροφορίες που έλαβε η Επιτροπή, τα αλιεύματα του αποθέματος το οποίο αναφέρεται στο παράρτημα του παρόντος κανονισμού, από σκάφη τα οποία φέρουν τη σημαία ή είναι νηολογημένα στο κράτος μέλος που αναφέρεται σε αυτό, έχουν εξαντλήσει την ποσόστωση που τους έχει κατανεμηθεί για το 2008.

- (3) Ως εκ τούτου, είναι αναγκαία η απαγόρευση της αλιείας του εν λόγω αποθέματος, καθώς και η διατήρησή του επί του σκάφους, η μεταφόρτωση και η εκφόρτωσή του,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

Άρθρο 1**Εξάντληση ποσόστωσης**

Η αλιευτική ποσόστωση που κατανεμήθηκε στο κράτος μέλος, το οποίο αναφέρεται στο παράρτημα του παρόντος κανονισμού, σχετικά με το απόθεμα που αναφέρεται σε αυτό για το 2008, θεωρείται ότι έχει εξαντληθεί από την ημερομηνία που καθορίζεται στο εν λόγω παράρτημα.

Άρθρο 2**Απαγορεύσεις**

Η αλιεία του αποθέματος που αναφέρεται στο παράρτημα του παρόντος κανονισμού από σκάφη που φέρουν τη σημαία ή είναι νηολογημένα στο κράτος μέλος που αναφέρεται σε αυτό απαγορεύεται από την ημερομηνία που καθορίζεται στο εν λόγω παράρτημα. Απαγορεύεται η διατήρηση επί του σκάφους, η μεταφόρτωση ή η εκφόρτωση του εν λόγω αποθέματος που έχει αλιευθεί από τα σκάφη αυτά μετά την εν λόγω ημερομηνία.

Άρθρο 3**Έναρξη ισχύος**

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την επομένη της ημέρας δημοσίευσής του στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και εφαρμόζεται άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.

Βρυξέλλες, 9 Σεπτεμβρίου 2008.

Για την Επιτροπή

Φωκίων ΦΩΤΙΑΔΗΣ

Γενικός Διευθυντής Θαλάσσιων Υποθέσεων και
Αλιείας

⁽¹⁾ ΕΕ L 358 της 31.12.2002, σ. 59.

⁽²⁾ ΕΕ L 261 της 20.10.1993, σ. 1.

⁽³⁾ ΕΕ L 19 της 23.1.2008, σ. 1.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Αριθ.	34/T&Q
Κράτος μέλος	Γαλλία
Απόθεμα	USK/567EI.
Είδος	Μπρόσμιος (<i>Brosme brosme</i>)
Ζώνη	Κοινοτικά και διεθνή ύδατα των ζωνών ICES V, VI και VII
Ημερομηνία	23.7.2008

II

(Πράξεις εγκριθείσες δυνάμει των συνθηκών ΕΚ/Ευρατόμ των οποίων η δημοσίευση δεν είναι υποχρεωτική)

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 10ης Μαΐου 2007

για την κρατική ενίσχυση C 2/06 (πρώην N 405/05) την οποία σχεδιάζει να χορηγήσει η Ελλάδα σε σχέση με το πρόγραμμα πρόωρης εθελουσίας συνταξιοδότησης του ΟΤΕ

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό E(2007) 1436]

(Το κείμενο στην ελληνική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

(2008/722/ΕΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη:

τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 88 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο,

τη συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο, και ιδίως το άρθρο 62 παράγραφος 1 στοιχείο α),

Αφού κάλεσε τα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις ⁽¹⁾, και αφού έλαβε υπόψη τις παρατηρήσεις αυτές,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

I. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

(1) Με επιστολή τους που καταχωρίστηκε στις 11 Αυγούστου 2005, οι ελληνικές αρχές κοινοποίησαν τη σχεδιαζόμενη χρηματοδοτική συνεισφορά του ελληνικού Δημοσίου στο πρόγραμμα πρόωρης εθελουσίας συνταξιοδότησης (στο εξής «ΠΕΣ»), που πρόσφερε ο ΟΤΕ σε ορισμένες κατηγορίες εργαζομένων του.

(2) Με επιστολή της 23ης Σεπτεμβρίου 2005, η Επιτροπή ζήτησε πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με το κοινοποιηθέν μέτρο. Αφού ζήτησαν και έλαβαν σχετική παράταση, οι ελληνικές αρχές υπέβαλαν περαιτέρω πληροφορίες με επι-

στολή τους που καταχωρίστηκε από την Επιτροπή στις 9 Νοεμβρίου 2005. Στις 22 Δεκεμβρίου 2005, οι ελληνικές αρχές απέστειλαν πρόσθετα στοιχεία προς συμπλήρωση της προαναφερθείσας απάντησής τους.

(3) Με επιστολή της 8ης Φεβρουαρίου 2006, η Επιτροπή ενημέρωσε την Ελλάδα ότι αποφάσισε να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 88 παράγραφος 2 της συνθήκης ΕΚ σε σχέση με το επίμαχο μέτρο και ζήτησε πληροφορίες για ορισμένα θέματα.

(4) Η απόφαση της Επιτροπής για την κίνηση της διαδικασίας δημοσιεύτηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* ⁽²⁾. Η Επιτροπή κάλεσε τα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους.

(5) Στις 3 Μαΐου 2006, η Ελλάδα υπέβαλε τις παρατηρήσεις της καθώς και τις πληροφορίες που ζητήθηκαν με την προαναφερθείσα απόφαση. Στις 14 Ιουλίου 2006, στις 2 Αυγούστου 2006 και στις 3, 5, 6 και 9 Οκτωβρίου 2006 υποβλήθηκαν και άλλες πρόσθετες πληροφορίες.

(6) Στις 31 Ιουλίου 2006, η Επιτροπή έλαβε παρατηρήσεις από ένα ενδιαφερόμενο μέρος που ζήτησε την τήρηση ανωνυμίας, τις οποίες διαβίβασε στην Ελλάδα προκειμένου να της δώσει τη δυνατότητα να τοποθετηθεί επ' αυτών.

⁽¹⁾ ΕΕ C 151 της 29.6.2006, σ. 2.

⁽²⁾ Βλέπε υποσημείωση 1.

(7) Στις 18 Οκτωβρίου 2006, η Ελλάδα απέστειλε την απάντησή της στις παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν από το προαναφερθέν ενδιαφερόμενο μέρος. Με τη σύμφωνη γνώμη της Ελλάδας, η Επιτροπή διαβίβασε την εν λόγω απάντηση στο ενδιαφερόμενο μέρος.

II. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

1. Ο αποδέκτης

(8) Ο Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών της Ελλάδος (ΟΤΕ) ιδρύθηκε το 1949 και είναι ανώνυμη εταιρεία, εισηγμένη στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών και στα χρηματιστήρια της Νέας Υόρκης (NYSE) και του Λονδίνου (LSE).

(9) Έως την πλήρη απελευθέρωση της ελληνικής αγοράς τηλεπικοινωνιών, 1η Ιανουαρίου 2001, ο ΟΤΕ ήταν ο αποκλειστικός πάροχος υπηρεσιών σταθερής τηλεφωνίας και τηλεπικοινωνιών δικτύων στην Ελλάδα, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών αστικών, υπεραστικών και διεθνών τηλεπικοινωνιών. Σήμερα, ο ΟΤΕ δραστηριοποιείται σε όλα σχεδόν τα τμήματα της ευρύτερης αγοράς ηλεκτρονικών επικοινωνιών (σταθερή και κινητή τηλεφωνία, Διαδίκτυο, θαλάσσιες και δορυφορικές επικοινωνίες) τόσο ως φορέας εκμετάλλευσης δικτύων όσο και ως πάροχος υπηρεσιών.

(10) Μετά την πλήρη απελευθέρωση τον Ιανουάριο του 2001 και την επακολουθήσασα είσοδο στην αγορά εναλλακτικών φορέων ηλεκτρονικής επικοινωνίας, το μερίδιο του ΟΤΕ στην αγορά (σταθερής) φωνητικής τηλεφωνίας έπεσε σταδιακά από 94 % το 2002 στο 73 % στα τέλη του 2005⁽³⁾. Παράλληλα, η μείωση του μεριδίου αγοράς καθώς και ευρύτερες τεχνολογικές τάσεις, όπως η υποκατάσταση της σταθερής από την κινητή τηλεφωνία, οδήγησαν επίσης στη μείωση των πάγιων εσόδων του ΟΤΕ από περίπου 3,4 δισεκατ. ευρώ το 2001 σε περίπου 2,6 δισεκατ. ευρώ το 2005. Η μείωση των εσόδων δεν συνοδεύτηκε από μείωση των λειτουργικών εξόδων, και η εταιρεία το 2004 κατέγραψε για πρώτη φορά στην ιστορία της καθαρή λειτουργική ζημιά. Παρά τα ανωτέρω, ο ΟΤΕ εξακολουθεί να είναι σήμερα ο κορυφαίος πάροχος υπηρεσιών σταθερής φωνητικής τηλεφωνίας κατέχοντας σχεδόν μονοπωλιακή θέση ως ο μόνος πάροχος δικτύων πρόσβασης στην αγορά σταθερής τηλεφωνίας⁽⁴⁾.

⁽³⁾ Βλέπε την ετήσια έκθεση του ΟΤΕ για το 2005, στο http://www.ote.gr/english/investorrelations/Files/OteAnnualReport05English_Final.pdf

⁽⁴⁾ Σύμφωνα με την τελευταία «έκθεση εφαρμογής» της Επιτροπής, «τον Σεπτέμβριο του 2005 υπήρχαν 24 συγκεκριμένοι φορείς δημόσιας σταθερής φωνητικής τηλεφωνίας από τους οποίους οι 13 προσέφεραν εμπορικές υπηρεσίες σταθερής φωνητικής τηλεφωνίας με μισθωμένο ή δικό τους δίκτυο. Σε αυτούς περιλαμβάνεται ο κατεστημένος φορέας (ΟΤΕ) όχι όμως και φορείς που ενεργούν ως επαναπωλητές ή προμηθευτές προπληρωμένων υπηρεσιών. Αν και ο κατεστημένος φορέας συνεχίζει να κατέχει ισχυρή θέση στην αγορά σταθερής τηλεφωνίας, υπήρξαν ορισμένες σημαντικές πρόοδοι προς την κατεύθυνση ανάπτυξης ενός μεγαλύτερου ανταγωνισμού, όπως φαίνεται από το γεγονός ότι το μερίδιο του κατεστημένου φορέα στη λιανική αγορά έπεσε από 85 % τον Δεκέμβριο του 2003 στο 76 % τον Δεκέμβριο του 2004, ενώ υπήρχαν τρεις ακόμη φορείς οι οποίοι, μαζί με τον κατεστημένο φορέα, κάλυπταν το 90 % της αγοράς», βλέπε «Παράρτημα της ανακοίνωσης της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών, Κανονιστικές ρυθμίσεις και αγορές στις ευρωπαϊκές ηλεκτρονικές επικοινωνίες κατά το 2005 (11η έκθεση)» COM(2006) 68 τελικό, σ. 120, http://ec.europa.eu/information_society/policy/ecommm/doc/implementation_enforcement/annualreports/11threport/sec_2006_193-vol1.pdf

(11) Στην Ελλάδα, η απελευθέρωση της αγοράς ηλεκτρονικών επικοινωνιών από την 1η Ιανουαρίου 2001 δεν συνοδεύτηκε από την πλήρη ιδιωτικοποίηση του ΟΤΕ. Κατά την ημερομηνία της κοινοποίησης, το ελληνικό Δημόσιο κατείχε το 38 % του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας, ενώ το υπόλοιπο κεφάλαιο ανήκε σε Έλληνες θεσμικούς επενδυτές (12 %), διεθνείς επενδυτές (29 %), στη Hellenic Exchangeable Finance S.C.A. (11 %) και στο ευρύτερο επενδυτικό κοινό (10 %). Τον Αύγουστο του 2005, μέσω πράξης που αφορούσε μετατρέψιμα ομόλογα, η Hellenic Exchangeable Finance πώλησε στο ελληνικό Δημόσιο την ανερχόμενη στο 11 % συμμετοχή της στον ΟΤΕ. Στις 7 Σεπτεμβρίου 2005, το ελληνικό Δημόσιο πώλησε συμμετοχή 10 % στον ΟΤΕ, μειώνοντας τη συμμετοχή του σε αυτόν στο 38,7 %.

(12) Ωστόσο, παρά την πλήρη απελευθέρωση της αγοράς και τη μερική του ιδιωτικοποίηση, ο ΟΤΕ εξακολουθεί να υπάγεται σε νόμους και συνδικαλιστικές συμφωνίες που θεσπίστηκαν πριν από την απελευθέρωση. Αποτέλεσμα αυτού είναι το νομικό πλαίσιο που εφαρμόζεται στον ΟΤΕ να εμφανίζει αρκετές ιδιαιτερότητες σε σχέση με το κοινό νομικό καθεστώς που εφαρμόζεται στους ανταγωνιστές του. Ειδικότερα: α) οι εργαζόμενοι του ΟΤΕ υπάγονται σε ένα de facto καθεστώς μονιμότητας⁽⁵⁾ και β) ο ΟΤΕ επιβαρύνεται με πρόσθετο εργασιακό κόστος δηλαδή υψηλότερες εισφορές κοινωνικής ασφάλισης για εργοδότη και εργαζόμενους, υψηλότερους μισθούς για εργαζόμενους με χαμηλότερα προσόντα και αυξημένα ποσά αποζημίωσης σε περίπτωση συνταξιοδότησης. Οι βασικές πτυχές του εργασιακού νομικού καθεστώτος που εφαρμόζεται στον ΟΤΕ παρατίθενται στις αιτιολογικές σκέψεις 13 έως 18.

2. Εργασιακό νομικό καθεστώς που εφαρμόζεται στον ΟΤΕ

(13) Σήμερα, ο ΟΤΕ εξακολουθεί να υπόκειται σε ορισμένους ειδικούς νόμους και «συλλογικές συμβάσεις απασχόλησης», που θεσπίστηκαν πριν από την απελευθέρωση το 2001 και αποκλίνουν από την ισχύουσα εργατική νομοθεσία που εφαρμόζεται στις άλλες ανώνυμες εταιρείες στην Ελλάδα. Ειδικότερα, οι υποχρεώσεις του ΟΤΕ προς τους εργαζόμενους του διέπονται από: α) την ελληνική εργατική νομοθεσία, β) «συλλογικές συμβάσεις απασχόλησης» που συμφωνήθηκαν μεταξύ του ΟΤΕ και του συνδικαλιστικού οργάνου των εργαζομένων («ΟΜΕ- ΟΤΕ»), κυρίως πριν από την απελευθέρωση της αγοράς, και γ) τον γενικό κανονισμό προσωπικού («ΓΚΠ») του ΟΤΕ.

(14) Η εργατική νομοθεσία που εφαρμόζεται στον ΟΤΕ εμφανίζει αρκετές ιδιαιτερότητες σε σχέση με το κοινό νομικό καθεστώς.

⁽⁵⁾ Η ασφάλεια της απασχόλησης της οποίας χαιρούν οι εργαζόμενοι του ΟΤΕ συνεπεία του καθεστώτος μονιμότητας απορρέει από το άρθρο 2 παράγραφος 2 στοιχείο β) του νόμου 2257/94, ο οποίος επικυρώνει τον γενικό κανονισμό προσωπικού του ΟΤΕ. Σύμφωνα με τα άρθρα 2 και 17 του εν λόγω κανονισμού, ο ΟΤΕ δεν μπορεί να καταγγείλει μονομερώς μια σύμβαση απασχόλησης. Αυτό σημαίνει ότι ο ΟΤΕ δεν μπορεί να δραστηριοποιείται ελεύθερα στην αγορά επιλέγοντας τους εργαζόμενους που πρέπει να αποχωρήσουν ή υποχρεώνοντάς τους μονομερώς να αποχωρήσουν και παρέχοντάς τους τη νόμιμη προς τούτο αποζημίωση.

- (15) Πρώτον, όλοι οι εργαζόμενοι υπάγονται σε ένα *de facto* καθεστώς οιονεί μονιμότητας. Σύμφωνα με τα άρθρα 2 και 17 του ΓΚΠ, ο ΟΤΕ δεν μπορεί να καταγγείλει μονομερώς μια σύμβαση εργασίας και να μειώσει έτσι το εργατικό του δυναμικό. Σύμφωνα με τον ελληνικό νόμο 2257/1994, οι διατάξεις του ΓΚΠ του ΟΤΕ έχουν την ίδια δεσμευτική ισχύ με οποιονδήποτε άλλο ελληνικό νόμο. Αποτέλεσμα αυτού είναι ότι το εργασιακό καθεστώς των εργαζομένων του ΟΤΕ δεν μπορεί να τροποποιηθεί χωρίς τη συναίνεση των τελευταίων και την ψήφιση σχετικής νομοθεσίας.
- (16) Δεύτερον, ο ΟΤΕ οφείλει να καταβάλλει εισφορές κοινωνικής ασφάλισης για εργαζόμενους που προσλήφθηκαν πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 1992⁽⁶⁾, τα ποσοστά των οποίων υπερβαίνουν τα ποσοστά που καθορίζονται από τους εν γένει ισχύοντες εργατικούς νόμους και νόμους για την κοινωνική ασφάλιση. Στον ΟΤΕ, οι εισφορές εργοδότη και εργαζομένου ανέρχονται στο 25 % και 11 % αντίστοιχα, ενώ οι εισφορές στον ιδιωτικό τομέα αντιστοιχούν στο 13,33 % και 6,67 % μόνο, αντίστοιχα. Για τους εργαζόμενους που προσλήφθηκαν μετά την 1η Ιανουαρίου 1993, οι εισφορές κοινωνικής ασφάλισης είναι παρόμοιες με εκείνες του ιδιωτικού τομέα.
- (17) Τρίτον, ο ισχύων ΓΚΠ απαγορεύει μισθολογικές αυξήσεις για λόγους άλλους εκτός των τυπικών προσόντων του εργαζομένου και της αρχαιότητάς του στην εταιρεία. Συνεπώς, ο ΟΤΕ δεν μπορεί να προβεί σε μισθολογικές αυξήσεις βάσει της παραγωγικότητας ή/και της απόδοσης των εργαζομένων του. Βάσει συμφωνιών που έχουν υπογραφεί στο παρελθόν με τα συνδικάτα, οι νεοδιοριζόμενοι προσλαμβάνονται με υψηλότερους αρχικούς μισθούς σε σχέση με τον ιδιωτικό τομέα, ενώ έμπειροι υπάλληλοι που κατέχουν διευθυντικές θέσεις αμείβονται με χαμηλότερους μισθούς.
- (18) Τέλος, σύμφωνα με το ισχύον νομικό πλαίσιο, ο ΟΤΕ πρέπει να καταβάλλει υψηλότερα εφάπαξ στους συνταξιοδοτούμενους. Κατά τη συνταξιοδότηση, οι εργαζόμενοι του ΟΤΕ λαμβάνουν δύο εφάπαξ ποσά: α) ένα εφάπαξ ποσό που καθορίζεται από το νόμο και είναι ίσο με 11,6 φορές του τελευταίου μηνιαίου ακαθάριστου μισθού· και β) ένα θεσμικό εφάπαξ ποσό που έχει συμφωνηθεί μεταξύ του ΟΤΕ και των συνδικάτων, ανερχόμενο κατ' ανώτατο όριο σε 20 100 ευρώ, συν 9 ακαθάριστους μηνιαίους μισθούς (σε σύγκριση με 9,6 μισθούς στην περίπτωση των ιδιωτικών επιχειρήσεων).

3. Συνταξιοδοτικό καθεστώς

- (19) Οι εργαζόμενοι του ΟΤΕ είναι υποχρεωμένοι να αποχωρήσουν (υποχρεωτική συνταξιοδότηση) α) όταν συμπληρώσουν 35 έτη πλήρους απασχόλησης ή β) όταν συμπληρώσουν 30 έτη πλήρους απασχόλησης και έχουν φθάσει σε ηλικία 58 ετών ή γ) όταν φθάσουν σε ηλικία 62 ετών και έχουν συμπληρώσει τα ελάχιστα χρόνια υπηρεσίας που απαιτούνται σύμφωνα με τον νόμο, δηλαδή 15 έτη ή 4 500 ημέρες εργασίας. Όσοι δικαιούνται συντάξεως αλλά δεν έχουν φθάσει στην ηλικία υποχρεωτικής συνταξιοδότησης μπορούν να συνεχίσουν να εργάζονται μέχρι τότε.

⁽⁶⁾ Η κατηγορία αυτή εργαζομένων ανέρχεται στο 84 % του εργατικού δυναμικού της εταιρείας.

- (20) Κατά τη συνταξιοδότηση, οι εργαζόμενοι του ΟΤΕ δικαιούνται σύνταξη σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από την ελληνική νομοθεσία κοινωνικής ασφάλισης που εφαρμόζεται σε μία σειρά ειδικών συνταξιοδοτικών ταμείων, συμπεριλαμβανομένου και του συνταξιοδοτικού ταμείου του ΟΤΕ. Αυτό σημαίνει ότι οι εργαζόμενοι του ΟΤΕ δικαιούνται να λάβουν «πλήρη σύνταξη», δηλαδή το 80 % του τελευταίου μισθού τους. Η κύρια σύνταξη των εργαζομένων του ΟΤΕ καταβάλλεται από το Ταμείο Ασφάλισης Προσωπικού του ΟΤΕ («ΤΑΠ-ΟΤΕ») ⁽⁷⁾, που είναι ΝΠΙΔΔ. Μέσω ενός προγράμματος επικουρικής ασφάλισης, το οποίο διαχειρίζεται το «Ταμείο Αρωγής Προσωπικού ΟΤΕ», επίσης ΝΠΙΔΔ, παρέχεται μία πρόσθετη μέγιστη επικουρική σύνταξη ίση με το 20 % του τελευταίου μισθού. Τόσο η κύρια (80 %) όσο και η επικουρική σύνταξη (20 %) είναι κατοχυρωμένες νομοθετικά και κατά συνέπεια υποχρεωτικές για τον ΟΤΕ.

4. Η αναδιάρθρωση του ΟΤΕ και το ΠΕΣ

- (21) Προκειμένου να διασφαλιστεί η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα της εταιρείας, ο ΟΤΕ υιοθέτησε τον Μάιο του 2004, μετά από μελέτη που εκπονήθηκε από εταιρεία συμβούλων, την McKinsey, μια δέσμη μέτρων αναδιάρθρωσης, βασικό στοιχείο της οποίας είναι το ΠΕΣ. Με το ΠΕΣ, ο ΟΤΕ αποσκοπεί να μειώσει το «μόνιμο» προσωπικό του και να μπορέσει να προσλάβει νέο με τα επιθυμητά προσόντα που δεν θα υπάγεται πλέον στο καθεστώς μονιμότητας.
- (22) Ο ΟΤΕ απασχολεί σήμερα περίπου 16 000 εργαζόμενους υπό καθεστώς εγγυημένης απασχόλησης. Η μελέτη της McKinsey ανέφερε ότι ο ΟΤΕ θα μπορούσε να λειτουργεί και να προσφέρει το αυτό επίπεδο υπηρεσιών με 30 % περίπου λιγότερους εργαζόμενους. Επιπλέον, η μελέτη υπογράμμισε την ανάγκη πρόσληψης εξειδικευμένου προσωπικού με γνώσεις σχετικές με τις τεχνολογίες πληροφορικής, τις νέες τεχνολογίες, το μάρκετινγκ, τα χρηματοοικονομικά και τα ρυθμιστικά θέματα. Ο μέσος όρος ηλικίας του προσωπικού του ΟΤΕ (47 έτη) και το γεγονός ότι ένα μικρό μόνο ποσοστό του σημερινού εργατικού δυναμικού (19 %) κατέχει πανεπιστημιακό δίπλωμα ή δίπλωμα ανώτερης σχολής επιβαρύνει ακόμη περισσότερο την εργασιακή ακαμψία του ΟΤΕ.
- (23) Η κατάργηση του «καθεστώτος μονιμότητας» του σημερινού προσωπικού του ΟΤΕ –που θα μπορούσε να επιτρέψει στον ΟΤΕ να μειώσει το εργατικό δυναμικό του όπως μια οποιαδήποτε άλλη επιχείρηση– θα δημιουργούσε, σύμφωνα με τις ελληνικές αρχές, σοβαρά νομικά συνταγματικής φύσεως προβλήματα και για το λόγο αυτό απορρίφθηκε ως μη ρεαλιστική επιλογή. Με δεδομένο το καθεστώς μονιμότητας των εργαζομένων του ΟΤΕ, όπως αυτό είναι σήμερα νομικά κατοχυρωμένο, οποιαδήποτε μείωση του προσωπικού ήταν δυνατή μόνο με τη συναίνεση του συνδικαλιστικού οργάνου

⁽⁷⁾ Το ταμείο κύριας σύνταξης των εργαζομένων του ΟΤΕ είναι το ΤΑΠ-ΟΤΕ. Το ΤΑΠ-ΟΤΕ είναι ένα ανεξάρτητο νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, όπως και όλα τα υπόλοιπα συνταξιοδοτικά ταμεία στην Ελλάδα. Έχει δικό του διοικητικό συμβούλιο, διοικητική οργάνωση, προϋπολογισμό και τμήματα χρηματοδότησεων. Καλύπτει τόσο τους εργαζομένους του ΟΤΕ όσο και εργαζομένους άλλων εταιρειών. Διατίθεται σε κλάδο συντάξεων και κλάδο ασθενείας. Εκτός από το ΤΑΠ-ΟΤΕ, υπάρχει και ένα επικουρικό ταμείο. Το επικουρικό ταμείο του ΟΤΕ έχει δύο κλάδους, τον κλάδο αρωγής και τον κλάδο επικουρικής ασφάλισης. Οι εργαζόμενοι του ΟΤΕ δικαιούνται σύνταξης σύμφωνα με τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας περί κοινωνικών ασφαλίσεων, που ισχύουν για όλα τα ταμεία δημοσίου δικαίου, όπως το ΤΑΠ-ΟΤΕ. Τόσο η κύρια όσο και η επικουρική σύνταξη είναι υποχρεωτικές βάσει του ελληνικού δικαίου.

των εργαζομένων («ΟΜΕ-ΟΤΕ»). Έτσι, τον Φεβρουάριο του 2005, μεταξύ του ΟΤΕ και του συνδικάτου της εταιρείας συμφωνήθηκε πρώτα ένα ΠΕΣ, το οποίο τελούσε υπό την αίρεση της ψήφισης από την κυβέρνηση σχετικής νομοθεσίας με την οποία θα αποκτούσε υποχρεωτική ισχύ. Τον Μάιο του 2005, ο ΟΤΕ συνήψε επίσης μια παράλληλη «συλλογική σύμβαση απασχόλησης» με το συνδικάτο, βάσει της οποίας οι όποιες νέες προσλήψεις δεν θα καλύπτονταν πλέον από το καθεστώς μονιμότητας.

- (24) Η σχετική νομοθεσία ψηφίστηκε στις 14 Ιουλίου 2005 με το νόμο 3371/2005, ενώ η συμφωνία για το ΠΕΣ μεταξύ του ΟΤΕ και του συνδικαλιστικού οργάνου των εργαζομένων οριστικοποιήθηκε στις 20 Ιουλίου 2005. Η συμφωνία αυτή παρείχε το αναγκαίο νομικό πλαίσιο στον ΟΤΕ ώστε να προσφέρει πρόωρη συνταξιοδότηση σε περίπου 6 000 εργαζομένους, επιτρέποντας ταυτόχρονα την πρόσληψη νέου προσωπικού, 1 200 ατόμων περίπου, υπαγόμενου στην κοινή εργατική νομοθεσία ιδίως χωρίς το καθεστώς μονιμότητας.
- (25) Το δικαίωμα πρόωρης συνταξιοδότησης δόθηκε σε εργαζόμενους οι οποίοι έως το 2012 θα έχουν φθάσει σε ηλικία υποχρεωτικής συνταξιοδότησης, δηλαδή στην ηλικία των 58 ετών με 30 έτη υπηρεσίας ή 35 πλήρη έτη υπηρεσίας ή ηλικία 62 ετών και 15 έτη υπηρεσίας. Στους εργαζόμενους που θα επέλεγαν την πρόωρη συνταξιοδότηση θα αναγνωρίζονταν τα εναπομένοντα έτη υπηρεσίας («πλασματικά έτη») και οι εν λόγω εργαζόμενοι θα δικαιούνταν την άμεση καταβολή συντάξεως. Η αναγνώριση έως 8 πλασματικών ετών απασχόλησης είναι η βάση για τον υπολογισμό των κύριων και επικουρικών συντάξεων καθώς και των δύο εφάπαξ καταβαλλόμενων συνταξιοδοτικών ποσών, ένα από τον ΟΤΕ και ένα από το επικουρικό ταμείο.
- (26) Άλλοι εργαζόμενοι, που βρίσκονται κοντά στο χρόνο συνταξιοδότησης και πληρούν ήδη τους γενικούς όρους για πλήρη συνταξιοδοτικά δικαιώματα, θα δικαιούνταν μόνο ένα εφάπαξ ποσό μεταξύ 5 000 ευρώ και 30 000 ευρώ⁽⁸⁾.
- (27) Σύμφωνα με τις ελληνικές αρχές, οι όροι του τρέχοντος ΠΕΣ έπρεπε να είναι πιο γενναιόδωροι από εκείνους παρόμοιων προγραμμάτων πρόωρης συνταξιοδότησης του παρελθόντος, ώστε να διασφαλιστεί η μεγαλύτερη δυνατή ανταπόκριση των εργαζομένων⁽⁹⁾.

5. Νομικό πλαίσιο για το ΠΕΣ και τη χρηματοδότησή του

- (28) Μετά τη σύναψη συμφωνίας μεταξύ ΟΤΕ και συνδικάτου για την εφαρμογή του ΠΕΣ, στις 14 Ιουλίου 2005 η Βουλή ψήφισε τον νόμο 3371/2005. Το άρθρο 74 του νόμου αυτού προσδίδει την αναγκαία νομική ισχύ στο ΠΕΣ και καθορίζει τη χρηματοδοτική συνεισφορά του Δημοσίου στο εν λόγω πρόγραμμα.

⁽⁸⁾ Εργαζόμενοι που έχουν ήδη συμπληρώσει 30 έτη απασχόλησης και δικαιούνται σύνταξης δεν θα τύχουν αναγνωρίσεως πλασματικών ετών, δηλαδή πλήρους συντάξεως, αλλά θα τους δοθούν πρόσθετα κίνητρα.

⁽⁹⁾ Πράγματι σε ένα προηγούμενο πρόγραμμα πρόωρης συνταξιοδότησης ανταποκρίθηκε μόνο το 75 % περίπου των εργαζομένων, ποσοστό που θεωρήθηκε πολύ περιορισμένο.

- (29) Ειδικότερα, το άρθρο 74 του νόμου παρέχει τη δυνατότητα στους μόνιμους εργαζόμενους του ΟΤΕ, οι οποίοι φθάνουν στην καταστατική ηλικία συνταξιοδότησης έως τις 31 Δεκεμβρίου 2012, να ζητήσουν την άμεση αποχώρησή τους με τη σύνταξη που θα ελάμβαναν αν παρέμεναν εργαζόμενοι στον ΟΤΕ έως την ανωτέρω ημερομηνία. Για το σκοπό αυτό, αναγνωρίζεται στους εργαζόμενους ο πλασματικός χρόνος απασχόλησης που είναι αναγκαίος, τόσο για την κύρια όσο και για την επικουρική σύνταξη. Με την αποχώρηση, ο εργαζόμενος δικαιούται την άμεση καταβολή της σύνταξης που υπολογίζεται με τον τρόπο αυτό.

- (30) Οι δαπάνες που προκύπτουν από την αναγνώριση του πλασματικού χρόνου απασχόλησης όσον αφορά τις συνολικές συνταξιοδοτικές εισφορές των εργαζομένων και του εργοδότη, καθώς και οι δαπάνες που προκύπτουν από τις συντάξεις που θα δοθούν από το ΤΑΠ-ΟΤΕ, αναλαμβάνονται από τον ΟΤΕ και τις ελληνικές αρχές. Το κόστος για τις επικουρικές συντάξεις και τα εφάπαξ αναλαμβάνεται εξ ολοκλήρου από τον ΟΤΕ.

- (31) Σύμφωνα με το άρθρο 74 παράγραφος 4 εδάφιο α) του νόμου 3371/2005, οι ελληνικές αρχές μεταβιβάζουν το 4 % του μετοχικού κεφαλαίου του ΟΤΕ στο ΤΑΠ-ΟΤΕ. Η αξία της συνεισφοράς του ελληνικού Δημοσίου στο ΠΕΣ υπολογίζεται πολλαπλασιάζοντας τον συνολικό αριθμό των μετοχών (490 582 879) του ΟΤΕ επί το 4 % και επί την τρέχουσα χρηματιστηριακή τιμή της μετοχής του ΟΤΕ στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών. Βάσει του νόμου, ο υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών εξουσιοδοτείται να υπογράψει τις συμβάσεις για την πραγματοποίηση της εν λόγω μεταβίβασης και τον καθορισμό των δικαιωμάτων του Δημοσίου σε σχέση με τις εν λόγω μετοχές, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος του ελληνικού Δημοσίου να επανεξαγοράσει τις μετοχές εφόσον το επιθυμεί («call option») αλλά και της υποχρέωσης να τις επανεξαγοράσει αν το συνταξιοδοτικό ταμείο χρειαστεί μετρητά για τη χρηματοδότηση συντάξεων στο πλαίσιο του ΠΕΣ («put option») στην τιμή κλεισίματός τους κατά την ημερομηνία της εξωχρηματιστηριακής τους μεταβίβασης. Τα μέτρα εφαρμογής και οι λοιπές λεπτομέρειες για την άσκηση των εν λόγω δικαιωμάτων δεν έχουν ακόμη διευκρινιστεί εν αναμονή της αξιολόγησης της Επιτροπής.

6. Κόστος του ΠΕΣ και αξία της χρηματοδοτικής συνεισφοράς του ελληνικού Δημοσίου

- (32) Στην κοινοποίηση, οι ελληνικές αρχές διευκρινίζουν ότι το κόστος του ΠΕΣ με βάση την αναμενόμενη αποχώρηση 6 000 εργαζομένων θα ανερχόταν σε περίπου 1,5 δισεκατ. ευρώ, κατανεμόμενο σε περίοδο επτά ετών (δηλαδή από το 2005 έως το 2012) με το σημαντικότερο μέρος του κόστους να ανακύπτει την περίοδο από το 2005 έως το 2007. Το 2005 το αναμενόμενο κόστος του προγράμματος υπολογιζόταν περίπου στα 500 εκατ. ευρώ. Σε τρέχουσες τιμές, το κόστος ανερχόταν περίπου στα 1,2 δισεκατ. ευρώ⁽¹⁰⁾.

⁽¹⁰⁾ Σύμφωνα με τις ελληνικές αρχές, η καθαρή παρούσα αξία υπολογίστηκε με βάση προεξοφλητικό επιτόκιο 7,83 % και αντικατοπτρίζει το μέσο εκτιμώμενο σταθμισμένο κόστος κεφαλαίου (WACC) για τον ΟΤΕ όπως προσδιορίζεται από τρεις εκδόσεις οικονομικών αναλύσεων που εκδόθηκαν το 2005.

- (33) Στις 20 Δεκεμβρίου 2005, οι ελληνικές αρχές ενημέρωσαν την Επιτροπή ότι 5 525 συνολικά εργαζόμενοι είχαν υποβάλει έγκυρη αίτηση εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας για ένταξή τους στο ΠΕΣ, ποσοστό που αντιστοιχεί στο 90 % της σχεδιαζόμενης αρχικά μείωσης προσωπικού. Ανεξάρτητα από το γεγονός ότι ο ακριβής αριθμός δεν μπορεί να γίνει γνωστός μέχρις ότου ολοκληρωθεί η πλήρης επεξεργασία και λεπτομερής αξιολόγηση των αιτήσεων, οι ελληνικές αρχές εκτιμούν ότι το συνολικό κόστος του ΠΕΣ θα ανέλθει περίπου σε 1,1 δισεκατ. ευρώ (ή περίπου σε 863 εκατ. ευρώ σε όρους καθαρής παρούσας αξίας).
- (34) Όπως αναφέρεται παραπάνω, η συμμετοχή του ελληνικού Δημοσίου έχει τη μορφή μεταβίβασης του 4 % των μετοχών της εταιρείας που κατέχει στο ταμείο συνταξιοδότησης ΤΑΠ-ΟΤΕ.
- (35) Με βάση την τιμή της μετοχής του ΟΤΕ κατά την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου (14 Ιουλίου 2005), η αξία του 4 % των μετοχών που θα μεταβιβαστούν από το Δημόσιο στο συνταξιοδοτικό ταμείο ήταν περίπου 315 εκατ. ευρώ. Ωστόσο, δεδομένου ότι η αξία των μετοχών θα προσδιοριστεί κατά την ημερομηνία μεταβίβασης, η συνεισφορά του ελληνικού Δημοσίου μπορεί να είναι μεγαλύτερη. Πράγματι, από τον Ιούλιο του 2005, η τιμή της μετοχής του ΟΤΕ αυξήθηκε από περίπου 16 ευρώ τον Ιούλιο του 2005 σε περίπου 23 ευρώ στα μέσα Ιανουαρίου του 2006 και γύρω στα 22 ευρώ στις αρχές Φεβρουαρίου του 2007.
- (36) Οι ελληνικές αρχές θεωρούν ότι η συνεισφορά του Δημοσίου στο ΠΕΣ δεν συνιστά κρατική ενίσχυση. Χρηματοδοτώντας το ΠΕΣ, το ελληνικό Δημόσιο ενήργησε ως ιδιώτης επενδυτής. Περαιτέρω, η κρατική συνεισφορά απήλλαξε εν μέρει μόνο τον ΟΤΕ από το επιπλέον κόστος του ΠΕΣ σε σύγκριση με λιγότερο δαπανηρά παρόμοια προγράμματα που έχουν προσφερθεί βάσει των γενικών ισχυόντων νόμων και κανονισμών. Κατά συνέπεια, η κρατική συνεισφορά απέβλεπε απλώς στην αποκατάσταση ισότιμων όρων ανταγωνισμού και δεν αποσκοπούσε στη νόθευση του ανταγωνισμού.
- (37) Ειδικότερα, οι ελληνικές αρχές έχουν την άποψη ότι ο ΟΤΕ μειονεκτεί έναντι των ανταγωνιστών του στην προσφάτως απελευθερωθείσα αγορά της σταθερής τηλεφωνίας. Λόγω του καθεστώτος της διά βίου μονιμότητας που έχαιραν οι εργαζόμενοι του ΟΤΕ, ο ΟΤΕ δεν μπορούσε να απολύσει μονομερώς προσωπικό αλλά έπρεπε να προσφύγει σε προσφορές εθελούσιας αποχώρησης. Για να καταστεί ελκυστική μία τέτοια προσφορά, ο ΟΤΕ έπρεπε να προσφέρει στους εργαζόμενους του όρους και προϋποθέσεις εθελούσιας αποχώρησης που να αντικατοπτρίζουν το μόνιμο καθεστώς τους.
- (38) Ειδικότερα, η συνεισφορά του Δημοσίου στο ΠΕΣ αναμένεται να αντισταθμίσει μερικώς μόνο το επιπλέον κόστος που προκύπτει από δύο βασικούς τύπους διαρθρωτικών μειονεκτημάτων που οφείλονται στην κληρονομιά του ΟΤΕ ως κρατικού μονοπωλίου: α) το νομικά κατοχυρωμένο καθεστώς μονιμότητας «οιονεί δημοσίου υπαλλήλου» που ισχύει για τους εργαζόμενους του ΟΤΕ· και β) τους υψηλότερους μισθούς (επίσης κατοχυρωμένους από το νόμο), οι οποίοι επαυξάνουν σημαντικά το συνολικό κόστος του προγράμματος. Έτσι, ο ΟΤΕ μειονεκτεί έναντι των ανταγωνιστών του στην προσφάτως απελευθερωθείσα αγορά σταθερής τηλεφωνίας. Συνεπώς, η κρατική συνεισφορά μπορεί να θεωρηθεί ως ευθυγραμμισμένη με την πρόσφατη νομολογία στον τομέα αυτό, και ιδιαίτερα με την απόφαση του Πρωτοδικείου στην υπόθεση Combus⁽¹¹⁾ σύμφωνα με την οποία η απαλλαγή μιας εταιρείας του δημόσιου τομέα από διαρθρωτικά μειονεκτήματα σε σχέση με τους ανταγωνιστές της του ιδιωτικού τομέα, όπως αυτά που οφείλονται στο «προνομιακό και δαπανηρό καθεστώς εργαζομένων», δεν αποτελεί κρατική ενίσχυση.
- (39) Οι ελληνικές αρχές πρότειναν έναν υπολογισμό σε δύο στάδια με στόχο το χωριστό υπολογισμό α) της οικονομικής επιβάρυνσης του ΟΤΕ λόγω του καθεστώτος μονιμότητας, και β) της επιβάρυνσης λόγω των μεγαλύτερων μισθών.
- (40) Ειδικότερα, η οικονομική επιβάρυνση του ΟΤΕ λόγω του καθεστώτος μονιμότητας υπολογίζεται με τη σύγκριση του κόστους της σχεδιαζόμενης εθελούσιας αποχώρησης με το κόστος που θα προέκυπτε για τον ΟΤΕ αν ήταν ιδιωτική εταιρεία και μπορούσε να απολύσει το προσωπικό του προσφέροντας την ελάχιστη αποζημίωση που προβλέπεται από το νόμο στην περίπτωση απολύσεως. Δεδομένου, ωστόσο, ότι τα προγράμματα μαζικών απολύσεων υπόκεινται, βάσει της ελληνικής νομοθεσίας, σε προηγούμενη υπουργική άδεια⁽¹²⁾, οι ελληνικές αρχές θεωρούν ότι και μια ιδιωτική εταιρεία θα έπρεπε πιθανότατα να προσφέρει πιο γενναϊόδωρους όρους από το ελάχιστο επίπεδο που προβλέπει ο νόμος προκειμένου να υλοποιήσει ένα ευρύ ΠΕΣ. Έτσι, οι ελληνικές αρχές εκτιμούν ότι μια ιδιωτική εταιρεία θα προσέφερε 1,5 έως 2,5 φορές περισσότερα οφέλη από εκείνα που προβλέπει ο νόμος για τις αντισταθμιστικές παροχές προς τους απολυόμενους ή κατά μέσον όρο το διπλάσιο από εκείνα που προβλέπει ο νόμος⁽¹³⁾. Στην προκειμένη περίπτωση, το πρόσθετο λόγω μονιμότητας κόστος του ΠΕΣ υπολογίζεται σε 269 εκατ. ευρώ.

⁽¹¹⁾ Υπόθεση T-157/01, Danske Busvognmænd κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, II-917.

⁽¹²⁾ Σήμερα, η υφιστάμενη νομοθεσία επιτρέπει απολύσεις έως το 2 % του εργατικού δυναμικού με ανώτατο όριο τους 30 εργαζόμενους το μήνα. Σύμφωνα με την κοινοποίηση, ένα πρόγραμμα απολύσεων ευρείας κλίμακας θα απαιτούσε την έκδοση ειδικής άδειας από το Υπουργείο Εργασίας. Τέτοια άδεια δεν έχει δοθεί τουλάχιστον την τελευταία δεκαετία ενώ καμία ελληνική ιδιωτική εταιρεία δεν έχει υλοποιήσει πρόγραμμα μαζικών απολύσεων της κλίμακας του ΠΕΣ.

⁽¹³⁾ Σε σχέση με το θέμα αυτό, οι ελληνικές αρχές αναφέρθηκαν σε ένα πακέτο παροχών προς τους απολυόμενους στο οποίο κατέφυγε στο παρελθόν μια μεγάλη ιδιωτική εταιρεία (η Intracom), η οποία πρόσφερε σε ορισμένες κατηγορίες εργαζομένων της το διπλάσιο ποσό από τη νόμιμη αποζημίωση απόλυσης (συντελεστής, ο οποίος μειωνόταν βαθμιαία για τους υψηλότερους μισθούς έως το 1,4 της νόμιμης αποζημίωσης) στο πλαίσιο ενός προγράμματος πρόωρης αποχώρησης. Επιπλέον, η εν λόγω εταιρεία φέρεται να πρόσφερε και άλλα πλεονεκτήματα όπως εφάπαξ ποσά και παράταση της ασφαλιστικής κάλυψης για μια ορισμένη χρονική περίοδο.

- (41) Κατόπιν, συγκρίνοντας το κόστος του ΠΕΣ του ΟΤΕ με το κόστος ενός ΠΕΣ με βάση τους μισθούς του ιδιωτικού τομέα που είναι χονδρικά, κατά το ένα τρίτο χαμηλότεροι από τους μισθούς του ΟΤΕ, οι ελληνικές αρχές εκτιμούν ότι το πρόσθετο «μισθολογικό» βάρος για τον ΟΤΕ είναι 193 εκατ. ευρώ με βάση σύγκριση μεταξύ του κόστους για τον ΟΤΕ και του διπλασίου των ελάχιστων αντισταθμιστικών παροχών προς τους απολυόμενους βάσει του νόμου. Με βάση το εικαζόμενο πρόσθετο κόστος λόγω μονιμότητας και υψηλότερων μισθών μαζί, η συνολική επιπλέον επιβάρυνση για τον ΟΤΕ ανέρχεται στα 462 εκατ. ευρώ, ποσό που υπερβαίνει τη συνεισφορά του Δημοσίου όπως αυτή εκτιμάται κατά το χρόνο της κοινοποίησης (περίπου 315 εκατ. ευρώ).
- (42) Στις 20 Δεκεμβρίου 2005, οι ελληνικές αρχές υπέβαλαν στην Επιτροπή ενημερωμένους υπολογισμούς με βάση τον οριστικό αριθμό των εργαζομένων που είχαν υποβάλει αίτηση υπαγωγής στο ΠΕΣ. Στο θέμα των ενημερωμένων υπολογισμών, οι ελληνικές αρχές ζήτησαν από την Επιτροπή να λάβει επίσης υπόψη ένα ορισμένο πρόσθετο κόστος που είχε προκύψει λόγω των αναπόφευκτων χρονικών καθυστερήσεων σε σχέση με την αρχικά προβλεπόμενη έναρξη υλοποίησης του ΠΕΣ («κόστος μετάθεσης») ⁽¹⁴⁾.

III. ΑΠΟΦΑΣΗ ΚΙΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 88 ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ 2 ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ

- (43) Στην απόφασή της για έναρξη της επίσημης έρευνας, η Επιτροπή εξέφραζε αμφιβολίες ως προς την εγκυρότητα των ανωτέρω ισχυρισμών των ελληνικών αρχών για τους παρακάτω λόγους.

α) Χρηματοδοτική συνεισφορά του ελληνικού Δημοσίου

- (44) Πρώτον, η Επιτροπή εξέφραζε αμφιβολίες για το αν η χρηματοδοτική συνεισφορά παρείχεται σύμφωνα με την αρχή του ιδιώτη επενδυτή αφού κανένας άλλος επενδυτής στην εταιρεία δεν συνεισέφερε χρηματοδοτικά στο σχέδιο πρόωρης συνταξιοδότησης. Περαιτέρω, από την αναμενόμενη αύξηση της αξίας της εταιρείας θα επωφελούνταν εξίσου όλοι οι επενδυτές, χωρίς το ελληνικό Δημόσιο να έχει απόδοση ανάλογη προς τη συνεισφορά του. Ακόμη, οι ελληνικές αρχές δεν κατέδειξαν ότι μπορούσαν να αναμένουν κάποια λογική απόδοση από την εν λόγω συνεισφορά.

β) Κόστος παρόμοιων ΠΕΣ στον ιδιωτικό τομέα

- (45) Δεύτερον, η Επιτροπή εξέφραζε αμφιβολίες για το αν η χρηματοδοτική συνεισφορά της ελληνικής κυβέρνησης

περιοριζόταν όντως στο να απαλλάξει τον ΟΤΕ από το εικαζόμενο πρόσθετο κόστος σε σχέση με άλλους φορείς που προσφέρουν στους εργαζομένους τους προγράμματα απολύσεων/πρόωρης συνταξιοδότησης. Ειδικότερα, η Επιτροπή εξέφρασε αμφιβολίες για το αν το μοναδικό παράδειγμα που παρουσίασαν οι ελληνικές αρχές σύμφωνα με το οποίο μια συνήθης εταιρεία θα πρόσφερε, στο πλαίσιο προγραμμάτων ειδικού αποχωρήσεων, το διπλάσιο περίπου της αποζημίωσης που προβλέπεται από το νόμο για απολύσεις, μπορούσε να θεωρηθεί αντιπροσωπευτικό για τον προσδιορισμό του συνήθους κόστους για μια εταιρεία σε περίπτωση προσφοράς προγράμματος πρόωρης αποχώρησης για 5 000-6 000 εργαζομένους που δεν υπάγονται σε ειδικό καθεστώς μονιμότητας της απασχόλησης.

γ) Τελικό κόστος του ΠΕΣ

- (46) Περαιτέρω, η Επιτροπή εξέφραζε φόβους περί του ότι υπάρχει κίνδυνος η χρηματοδοτική συνεισφορά του ελληνικού Δημοσίου που δεν είναι καθορισμένη, αλλά εξαρτάται από την αξία των μετοχών του ΟΤΕ κατά την ημερομηνία της πραγματικής μεταβίβασης, να υπερβεί το εικαζόμενο πρόσθετο κόστος του ΟΤΕ που υπολογίζεται με τον τρόπο αυτό.

δ) Εργασιακά και άλλα πλεονεκτήματα που απορρέουν από την κληρονομιά του παρελθόντος

- (47) Η Επιτροπή θεώρησε επίσης ότι ακόμη κι αν δεχθεί κανείς ότι ο ΟΤΕ επωμίζεται πρόσθετα βάρη λόγω του ειδικού καθεστώτος απασχόλησης των εργαζομένων του, το γεγονός αυτό δεν δικαιολογεί κατ' ανάγκη τη συνεισφορά του Δημοσίου, δεδομένου ότι ο ΟΤΕ μπορεί να επωφελήθηκε και, ενδεχομένως, να εξακολουθεί να επωφελείται από άλλα πλεονεκτήματα που εξουδετερώνουν πιθανά διαρθρωτικά μειονεκτήματα. Τα πλεονεκτήματα αυτά μπορεί να προκύπτουν από το ειδικό εργασιακό καθεστώς των εργαζομένων του ΟΤΕ, το ειδικό νομικό πλαίσιο που ισχύει για τον ΟΤΕ ή ειδικές παρεμβάσεις, που μειώνουν το εργατικό κόστος του ΟΤΕ σε επίπεδα κάτω του εργατικού κόστους εταιρειών που υπάγονται στους εν γένει ισχύοντες εργατικούς νόμους. Στο σημείο αυτό έγιναν αναφορές σε πιθανή εξαίρεση του ΟΤΕ από εισφορές ανεργίας ή συνταξιοδοτικές υποχρεώσεις κατά το παρελθόν.

- (48) Τέλος, η Επιτροπή αναρωτιόταν μήπως ο ΟΤΕ αντλεί οφέλη που προκύπτουν από την προηγούμενη μονοπωλιακή του θέση αντισταθμίζοντας τα μειονεκτήματα που προκύπτουν από το πρόσθετο κόστος του ΠΕΣ ιδίως όσον αφορά το δίκτυο σταθερής τηλεφωνίας.

IV. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΤΡΙΤΩΝ

- (49) Παρατηρήσεις υπέβαλε μια δικηγορική εταιρεία, η οποία ζήτησε επίσης να τηρηθεί ανωνυμία επειδή εμπλέκεται εξ ονόματος άλλων φορέων σε δικαστική διαμάχη με τον ΟΤΕ. Τα βασικά επιχειρήματα της δικηγορικής εταιρείας μπορούν να συνοψιστούν ως εξής.

⁽¹⁴⁾ Σύμφωνα με τις ελληνικές αρχές, λόγω καθυστερήσεων στην υλοποίηση του ΠΕΣ, ορισμένοι εργαζόμενοι δεν θα ήταν πια επιλέξιμοι για υπαγωγή στο ΠΕΣ έχοντας φθάσει στην υποχρεωτική ηλικία συνταξιοδότησης. Περαιτέρω, δεδομένου ότι θα χρειαζόταν ένας ακόμη χρόνος προκειμένου ο ΟΤΕ να υλοποιήσει πλήρως το ΠΕΣ, ο ΟΤΕ θα έπρεπε να συνεχίσει να καταβάλλει (υψηλούς) μισθούς στους επιλέξιμους για πρόωρη συνταξιοδότηση εργαζομένους. Εάν ληφθεί υπόψη το κόστος αυτό («κόστος μετάθεσης»), το συνολικό κόστος του ΠΕΣ αυξάνει στα 1,37 δισεκατ. ευρώ ή περίπου 1 δισεκατ. ευρώ σε τρέχουσες τιμές.

(50) Πρώτον, η συνεισφορά του ελληνικού Δημοσίου δεν πληροί της απαιτήσεις της αρχής του ιδιώτη επενδυτή αφού το ΠΕΣ ουδέποτε υποβλήθηκε στους μετόχους του ΟΤΕ για έγκριση. Επίσης, οι ελληνικές αρχές δεν μπόρεσαν να αποδείξουν ότι μπορεί να αναμένεται κάποια λογική απόδοση από την εν λόγω συνεισφορά. Δεύτερον, φαίνεται ότι το Δημόσιο καλύπτει κάθε χρόνο μέρος του ελλείμματος του ταμείου κοινωνικής ασφάλισης του ΟΤΕ, του ΤΑΠ-ΟΤΕ. Τρίτον, σε σχέση με τα παλαιότερα λόγω μονοπωλίου πλεονεκτήματα του ΟΤΕ, η δικηγορική εταιρεία εκφράζει την άποψη ότι η ανεξαρτησία της Εθνικής Ρυθμιστικής Αρχής (ΕΡΑ) υπονομεύεται, αφού το συμβούλιο της διορίζεται από τις ελληνικές αρχές, τον μεγαλύτερο δηλαδή μέτοχο του ΟΤΕ.

(51) Σύμφωνα με τη δικηγορική εταιρεία, η ΕΡΑ αποφεύγει να εκδώσει αποφάσεις σε υποθέσεις σχετικές με εικαζόμενες παραβάσεις του ΟΤΕ από φόβο μήπως υπονομεύσει την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης. Ο ΟΤΕ δεν υπόκειται σε καταβολή του φόρου διαφήμισης (του αποκαλούμενου αγγελιόσημου, το οποίο ανέρχεται στο 20 % του τέλους τοποθέτησης της διαφήμισης και τον οποίο καταβάλλουν όλες οι άλλες εταιρείες για να διαφημιστούν σε οποιοδήποτε μέσο διαφήμισης. Η αξία της επιδότησης αυτής εκτιμάται σε 20 εκατ. ευρώ ετησίως. Τέλος, μέσω του ελέγχου του δημόσιου δικτύου γραμμών σταθερής τηλεφωνίας, ο ΟΤΕ εμπλέκεται σε μια σειρά από καταχρηστικές και αντιβαίνουσες στον ανταγωνισμό πρακτικές στις αγορές ηλεκτρονικών επικοινωνιών, για τις οποίες η ΕΡΑ δεν επέβαλε σε όλες τις περιπτώσεις τα αναγκαία διορθωτικά μέτρα.

(52) Ως εκ τούτου, η δικηγορική εταιρεία ζητάει να υπαχθεί η ενίσχυση σε όρους για να αντιμετωπιστούν τα ανωτέρω θέματα.

V. Η ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

(53) Οι ελληνικές αρχές επανέλαβαν το βασικό τους επιχείρημα ότι, σε ευθυγράμμιση με την απόφαση Combus, η συνεισφορά του Δημοσίου στο κόστος του ΠΕΣ δεν προσπορίζει κανένα οικονομικό πλεονέκτημα στον ΟΤΕ, πρώτον διότι η συνεισφορά δεν μειώνει τα κανονικά βάρη του προϋπολογισμού του ΟΤΕ που αφορούν την απασχόληση και, δεύτερον, διότι αφορά αποκλειστικά την απαλλαγή μιας πρώην δημόσιας επιχείρησης από ένα διαρθρωτικό μειονέκτημα. Ειδικότερα, οι ελληνικές αρχές θεωρούν ότι το καθεστώς μονιμότητας των εργαζομένων του ΟΤΕ συνιστά ένα μεγάλο βάρος για την εταιρεία και ένα διαρθρωτικό εμπόδιο για την περαιτέρω ιδιωτικοποίησή της⁽¹⁵⁾. Στην περίπτωση που η συνει-

σφορά του Δημοσίου δεν μπορεί να δικαιολογηθεί ως αντιστάθμιση ενός διαρθρωτικού μειονεκτήματος ή να θεωρηθεί ότι πληροί τις απαιτήσεις της αρχής του ιδιώτη επενδυτή, η εν λόγω συνεισφορά μπορεί παρά ταύτα να θεωρηθεί ότι συμβιβάζεται με το άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης με βάση τις αρχές που απορρέουν από την απόφαση EDF⁽¹⁶⁾ και εκείνες που έχουν εφαρμογή στο λανθάνον κόστος στον ενεργειακό τομέα⁽¹⁷⁾.

(54) Στην απάντησή τους οι ελληνικές αρχές περιέλαβαν ορισμένες εκδόσεις που είχαν συνταχθεί από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες και είχαν χρησιμοποιηθεί για α) τον υπολογισμό και την πιστοποίηση του συνολικού κόστους του ΠΕΣ, συγκεκριμένα η KPMG έλεγξε τα οικονομικά αποτελέσματα του ΟΤΕ για το 2005 και πιστοποίησε το συνολικό κόστος του ΠΕΣ· β) για τον υπολογισμό του κόστους της μονιμότητας και του κόστους των υψηλότερων μισθών των εργαζομένων του ΟΤΕ χρησιμοποιώντας ένα κατάλληλο σημείο αναφοράς στην Ελλάδα, δηλαδή τις σχετικές μελέτες ανέλαβαν οι CRA International και Hay Group· και γ) για την περιγραφή του εργασιακού κανονιστικού πλαισίου στην Ελλάδα που ισχύει για τις ιδιωτικές επιχειρήσεις εν γένει και τον ΟΤΕ ειδικότερα (μελέτη εκπονηθείσα από τον κ. Λεβαντή, καθηγητή του εργατικού δικαίου στο Πανεπιστήμιο Αθηνών). Η βασική γραμμική επιχειρηματολογία των ελληνικών αρχών μπορεί να συνοψιστεί ως εξής.

α) Η αναγκαιότητα του ΠΕΣ

(55) Σε απάντηση των επιφυλάξεων της Επιτροπής για το αν μπορούσαν να έχουν χρησιμοποιηθεί άλλα μέσα για την αναδιάρθρωση του ΟΤΕ, οι ελληνικές αρχές υπογράμμισαν ότι το ελληνικό Σύνταγμα παρέχει ρητή προστασία στα εργασιακά δικαιώματα που απορρέουν από ισχύουσες συλλογικές συμβάσεις απασχόλησης. Επομένως, δεν θα μπορούσε να εφαρμοστεί ένα αναγκαστικό πρόγραμμα αποχωρήσεων που θα επιβαλλόταν διά νόμου προκειμένου να τεθεί τέρμα στο καθεστώς μονιμότητας των εργαζομένων του ΟΤΕ, γιατί η ενέργεια αυτή θα είχε αναπόφευκτα ως αποτέλεσμα την υποβολή πολυάριθμων προσφυγών βάσει του συνταγματικού και εργατικού δικαίου και του δικαίου για την κοινωνική ασφάλιση, με αποτέλεσμα να ανατραπεί η όλη προσπάθεια αναδιάρθρωσης του προσωπικού του ΟΤΕ⁽¹⁸⁾.

⁽¹⁵⁾ Για τις ελληνικές αρχές, το καθεστώς της μονιμότητας έχει περαιτέρω δυσμενή αποτελέσματα στη συνολική εργασιακή διάρθρωση της εταιρείας. Όχι μόνον οι μισθοί καθορίζονται διά νόμου σε υψηλά επίπεδα, αλλά και η διάρθρωσή τους αφαιρεί κίνητρα για βελτίωση των εργαζομένων και αύξηση της παραγωγικότητας αφού, βάσει της εκ του νόμου απαγόρευσης, οι μισθοί δεν μπορούν να αυξηθούν. Περαιτέρω, δεν επιτρέπονται νέες προσλήψεις για θέσεις μεσαίου και υψηλού διοικητικού επιπέδου, αφού όλοι οι νεοπροσλαμβανόμενοι πρέπει να διορίζονται με τον εισαγωγικό βαθμό. Αλλά ούτε και κάποιου είδους διευθυντική θέση μπορούν να καταλάβουν οι νεοδιοριζόμενοι αφού κάτι τέτοιο θα υπονόμει την εξασφάλιση της σταδιοδρομίας που εγγυάται στο υπάρχον προσωπικό το καθεστώς της μονιμότητας. Κανένας από τους περιορισμούς αυτούς δεν ισχύει στον ιδιωτικό τομέα.

⁽¹⁶⁾ Απόφαση της Επιτροπής, της 16ης Δεκεμβρίου 2003, για τις κρατικές ενισχύσεις που χορήγησε η Γαλλία στην EDF και στον τομέα των επιχειρήσεων ηλεκτρισμού και αερίου (EE L 49 της 22.2.2005, σ. 9).

⁽¹⁷⁾ Βλέπε ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη μέθοδο ανάλυσης των κρατικών ενισχύσεων που σχετίζονται με λανθάνον κόστος http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/stranded_costs_en.pdf

⁽¹⁸⁾ Οι ελληνικές αρχές διευκρίνισαν σχετικά περαιτέρω ότι η νέα νομοθεσία που τέθηκε σε ισχύ τον Δεκέμβριο του 2005 (νόμος 3429/2005) σε σχέση με τις κρατικές εν όλω ή εν μέρει επιχειρήσεις, τις καλούμενες ΔΕΚΟ, προβλέπει την κατάργηση του καθεστώτος της μονιμότητας μόνο για τους νεοπροσλαμβανόμενους. Ωστόσο, σε σχέση με τους υφιστάμενους εργαζόμενους που υπάγονται στο καθεστώς μονιμότητας, δεδομένου ότι η νομοθεσία για τις ΔΕΚΟ δεν αφορά το καθεστώς μονιμότητας των υφιστάμενων εργαζομένων, ο ΟΤΕ δεν είχε άλλη εναλλακτική λύση από την εφαρμογή ενός ΠΕΣ.

β) Το κόστος του ΠΕΣ

- (56) Στην απάντησή τους, οι ελληνικές αρχές επιβεβαίωσαν ότι από 6 070 επιλέξιμους εργαζομένους, ο ΟΤΕ δέχθηκε τελικά αιτήσεις από 5 494 υπαλλήλους (91 % συμμετοχή). Οι δικαιούχοι του ΠΕΣ χωρίζονται περαιτέρω σε δύο υποομάδες: α) 4 859 που θα επωφεληθούν από την αναγνώριση «πλασματικών» ετών –αυτή η ομάδα καλύπτεται από το παρόν ΠΕΣ– και β) 635 υπαλλήλους κοντά στο χρόνο συνταξιοδότησης (δηλαδή που είχαν πλήρη συνταξιοδοτικά δικαιώματα αλλά δεν είχαν φθάσει ακόμη σε ηλικία αναγκαστικής συνταξιοδότησης), στους οποίους θα δοθούν συμπληρωματικά συνταξιοδοτικά κίνητρα για να αποχωρήσουν ⁽¹⁹⁾ –η ομάδα αυτή καλύπτεται από το «τακτικό» ΠΕΣ.
- (57) Το συνολικό ονομαστικό κόστος του ΠΕΣ ελέγχθηκε και επαληθεύτηκε από την KPMG, τους ελεγκτές του ΟΤΕ. Το κόστος αυτό ελέγχθηκε στο πλαίσιο του ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων του ΟΤΕ για το 2005 σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης («IFRS») ⁽²⁰⁾. Μέρος του κόστους του ΠΕΣ, δηλαδή το κόστος για τις εφάπαξ πληρωμές του ΠΕΣ, υπολογίστηκε από μια ανεξάρτητη εταιρεία συμβούλων υπαλληλικών παροχών, την «Prudential». Η Prudential εκπόνησε αναλογιστική μελέτη όπως προβλέπεται στο άρθρο 74 του νόμου 3371/2005. Οι ελληνικές αρχές ανέθεσαν περαιτέρω τη σύνταξη εκθέσεων σε ένα διεθνή όμιλο συμβούλων διαχείρισης, την «Hay Group», η οποία επιβεβαίωσε ότι ένας συντελεστής 1,5 για το νόμιμο πακέτο αντισταθμιστικών παροχών προς τους απολυόμενους είναι ένα λογικό σημείο αναφοράς για τον υπολογισμό ενός πακέτου αποζημιώσεων που θα πρόσφερε υπό κανονικές συνθήκες μια επιχείρηση στους υπαλλήλους της για να αποχωρήσουν από την εταιρεία.
- (58) Με βάση την ανωτέρω έκθεση της Hay, μια άλλη διεθνή εταιρεία συμβούλων επί οικονομικών και αντιμονοπωλιακών (antitrust) θεμάτων, η Charles River Associates International («CRA International»), συντάξε μια τελική έκθεση στην οποία υπολόγισε το πρόσθετο κόστος για τον ΟΤΕ σε σχέση με τους υπόλοιπους ανταγωνιστές του ιδιωτικού τομέα, δηλαδή το κόστος της μονιμότητας και το κόστος των υψηλότερων μισθών.

⁽¹⁹⁾ Για τους εργαζόμενους αυτούς, επειδή η σύνταξή τους βάσει του ΠΕΣ θα ήταν ίση με τον τρέχοντα μισθό τους, το πρόγραμμα είναι λιγότερο ελκυστικό σε σχέση με τους εργαζομένους που δεν έχουν φθάσει στην κορυφή της μισθολογικής κλίμακας (οι τελευταίοι θα πάρουν σύνταξη που υπερβαίνει τον τρέχοντα μισθό τους επειδή η σύνταξή τους υπολογίζεται με βάση το μισθό που θα έφθαναν αν εξακολουθούσαν να εργάζονται κατά τη διάρκεια των πλασματικών ετών). Για να εξασφαλιστεί λοιπόν η μέγιστη δυνατή συμμετοχή στο ΠΕΣ, στους εργαζόμενους που έχουν ήδη φθάσει στο ανώτερο μισθολογικό κλιμάκιο του ΟΤΕ, παρέχεται πρόσθετο επιμίσθιο (κίνητρα αποχώρησης).

⁽²⁰⁾ Πρέπει να υπομνηστεί ότι, από το 2005, όλες οι εισηγμένες στο χρηματιστήριο εταιρείες της Κοινότητας πρέπει να συντάσσουν τους ενοποιημένους τους λογαριασμούς χρησιμοποιώντας τα IFRS. Βλέπε κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1725/2003 της Επιτροπής, της 29ης Σεπτεμβρίου 2003, για την υιοθέτηση ορισμένων διεθνών λογιστικών προτύπων σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1606/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 261 της 13.10.2003, σ. 1).

- (59) Τα βασικά συμπεράσματα των ανωτέρω επιμέρους εκθέσεων μπορούν να συνοψιστούν ως εξής.

γ) Πιστοποιητικό IRFS 2005 της KMPG: ονομαστική αξία του ΠΕΣ

- (60) Σύμφωνα με τους πιστοποιημένους λογαριασμούς του ΟΤΕ για το 2005, το εκτιμώμενο συνολικό κόστος του ΠΕΣ όσον αφορά τις πληρωμές ανέρχεται σε 1 161 827 920 ευρώ. Η καθαρή παρούσα αξία («ΚΠΑ») του ΠΕΣ εκτιμάται σε 939 607 196 ευρώ ⁽²¹⁾. Το ποσό αυτό είναι αποτέλεσμα αναγωγή της ονομαστικής αξίας του ΠΕΣ με προεξοφλητικό επιτόκιο 3 % που μειώνει το ονομαστικό ποσό κατά 67,7 εκατ. ευρώ ⁽²²⁾, και αφαίρεσης ποσού ύψους 154,4 εκατ. ευρώ που αφορά αποζημιώσεις που έχουν ήδη προβλεφθεί στις οικονομικές καταστάσεις του ΟΤΕ του 2004 (1 161,8 – 67,7 – 154,4 = 939,6). Στην πιστοποιημένη ΚΠΑ του ΠΕΣ (939,6 εκατ. ευρώ) δεν λαμβάνονται ωστόσο υπόψη τα φορολογικά οφέλη του ΟΤΕ βάσει του δικαίου φορολογίας επιχειρήσεων (βλέπε κατωτέρω την έκθεση CRA).

δ) Η έκθεση της Hay Group: συγκρίσεις με άλλα ΠΕΣ στην Ελλάδα και την ΕΕ

- (61) Στην έκθεσή της, η Hay Group συνέλεξε στοιχεία από διάφορες εταιρείες στην Ελλάδα και στην υπόλοιπη Ευρώπη, οι οποίες προχώρησαν σε μείωση του προσωπικού τους κατά τη διάρκεια των προηγούμενων ετών. Εξέτασε περισσότερες από 40 διαφορετικές εταιρείες ελληνικής ιδιοκτησίας ή τοπικά παραρτήματα πολυεθνικών εταιρειών. Η έκθεση της Hay επιβεβαιώνει τις υποθέσεις που έγιναν από τις ελληνικές αρχές στις προηγούμενες παρατηρήσεις τους, συγκεκριμένα ότι: α) δεν υπάρχει πρόγραμμα πρόωρης αποχώρησης στην Ελλάδα ή στην υπόλοιπη Ευρώπη παρόμοιο με εκείνο του ΟΤΕ (δηλαδή ΠΕΣ που να εμπεριέχει «διαρθρωτικά» κόστη όπως εκείνα του ΟΤΕ, όπως η «μονιμότητα» και οι πάγιοι υψηλοί μισθοί), και β) τα μέσα πακέτα αποζημιώσεων στην περίπτωση ενός συνήθους ΠΕΣ μιας ιδιωτικής εταιρείας φθάνουν πράγματι 1,5 φορά την αποζημίωση που προβλέπεται από το νόμο, ιδίως όσον αφορά την ηλικιακή ομάδα των 51 ετών ⁽²³⁾.

ε) Η έκθεση CRA: υπολογισμός του επιπλέον κόστους του ΟΤΕ

- (62) Με βάση τις ανωτέρω μελέτες, η CRA υπολόγισε την ΚΠΑ του κόστους που θα επωμιστεί ο ΟΤΕ για ένα σύνολο 5 494 εργαζομένων ως αποτέλεσμα της εφαρμογής του ΠΕΣ.

⁽²¹⁾ Η ΚΠΑ αντιπροσωπεύει την «αγοραία αξία» του ΠΕΣ, δηλαδή το ποσό που θα έπρεπε να καταβάλει ο ΟΤΕ σε έναν τρίτο, εάν ο τρίτος αυτός αναλάμβανε τις υποχρεώσεις του ΟΤΕ που προκύπτουν από το ΠΕΣ.

⁽²²⁾ Θα πρέπει να υπενθυμίσουμε ότι στις προηγούμενες παρατηρήσεις που υπέβαλαν στις 20 Δεκεμβρίου 2005, οι ελληνικές αρχές, όταν η ονομαστική αξία του ΠΕΣ εκτιμάτο σε 1 161,0 εκατ. ευρώ, είχαν υπολογίσει την ΚΠΑ του ΠΕΣ σε 863 εκατ. ευρώ χρησιμοποιώντας ως προεξοφλητικό επιτόκιο το WACC (μέσο σταθμισμένο κόστος κεφαλαίου) του ΟΤΕ, εκτιμώμενο σε 7,83 %.

⁽²³⁾ Βλέπε υποσημείωση 13.

- (63) Κατά τον υπολογισμό της ΚΠΑ του ΠΕΣ, ένα στοιχείο κλειδί ήταν η χρήση του κατάλληλου προεξοφλητικού επιτοκίου. Η CRA αναγνωρίζει ότι μια θεμελιώδης αρχή της σύγχρονης χρηματοοικονομικής είναι ότι το προεξοφλητικό επιτόκιο που εφαρμόζεται σε μια χρηματοοικονομική ροή θα πρέπει να αντικατοπτρίζει το επίπεδο του συστηματικού κινδύνου που ενυπάρχει στη χρηματοοικονομική ροή. Σύμφωνα λοιπόν με την CRA, σε τούτο προσφέρεται ιδιαίτερα η χρήση του μέσου σταθμισμένου κόστους κεφαλαίου (WACC) της εταιρείας, το οποίο και χρησιμοποιείται από τους οικονομολόγους στις περισσότερες περιπτώσεις ⁽²⁴⁾.
- (64) Ωστόσο, η CRA έχει την άποψη ότι στην προκειμένη περίπτωση, η συμμετοχή του συστηματικού κόστους στην επιβάρυνση που συνεπάγεται το ΠΕΣ είναι μικρή έως μηδαμινή. Αυτό διότι α) η εξέλιξη των μισθών των εργαζομένων του ΟΤΕ ακολουθεί μια αυστηρή κλίμακα που μειώνει τις αβεβαιότητες από πλευράς μισθολογικών μεταβολών με το χρόνο, και β) οποιαδήποτε αβεβαιότητα που μπορεί να εμφανιστεί δεν σχετίζεται με την απόδοση του ΟΤΕ (η ετήσια αύξηση στην κλίμακα μισθών δεν σχετίζεται με την όλη οικονομική απόδοση του ΟΤΕ). Έτσι, σύμφωνα με τη CRA, το κατάλληλο προεξοφλητικό επιτόκιο θα πρέπει να αντικατοπτρίζει την απόδοση που παρέχουν αξιόγραφα χωρίς κίνδυνο. Λαμβάνοντας ως παράδειγμα τα δεκαετή, ύψους 2,1 δισεκατ. ευρώ ομόλογα που τέθηκαν σε δημοπρασία από τις ελληνικές αρχές στις 7 Ιουνίου 2005 (το έτος του ΠΕΣ) με μέση σταθμισμένη απόδοση 3,41 %, και το πενταετές ομόλογο ύψους 1,68 δισεκατ. ευρώ που τέθηκε σε δημοπρασία ένα μήνα αργότερα με μέση σταθμισμένη απόδοση 2,71 %, η CRA θεωρεί ως επιτόκιο όψεως χωρίς κινδύνους για όλες τις προθεσμιακές πράξεις το 3 % περίπου ⁽²⁵⁾.
- (65) Με βάση αυτές τις παραδοχές, η CRA εκτίμησε την ΚΠΑ του ΠΕΣ στα 1 086,2 εκατ. ευρώ. Αντίθετα με τους υπολογισμούς της KPMG (βλέπε αιτιολογική σκέψη 60), στους υπολογισμούς της η CRA δεν λαμβάνει υπόψη το ποσό των 154,4 εκατ. ευρώ για το οποίο υπάρχει ήδη πρόβλεψη από τον ΟΤΕ στους λογαριασμούς του 2004, δεδομένου ότι δεν εξαρτώνται από τους λογιστικούς περιορισμούς ενός ελεγκτή. Περαιτέρω, δεδομένου ότι όλες οι πληρωμές για το ΠΕΣ από τον ΟΤΕ εκπίπτουν φορολογικά βάσει της ελληνικής εταιρικής νομοθεσίας, η CRA εκτίμησε ότι η πραγματική ΚΠΑ του ΠΕΣ μετά τους φόρους ανέρχεται σε 784,3 εκατ. ευρώ ⁽²⁶⁾.
- (66) Με βάση το παραπάνω μετά φόρους ποσό, η CRA υπολόγισε το κόστος που θα επωμιζόταν ο ΟΤΕ αν ήταν ιδιωτική εταιρεία. Για το σκοπό αυτό, η CRA έκανε τις παραδοχές ότι
- α) σύμφωνα με τα συμπεράσματα της έκθεσης της *Hay Group*, μια ιδιωτική εταιρεία θα πρόσφερε υπό κανονικές συνθήκες ένα πακέτο 1,5 φορές το νόμιμο πακέτο αποζημιώσεων για απολύσεις και ότι β) σύμφωνα με τα στοιχεία της μελέτης της KPMG του 2004 για τις αμοιβές και αποζημιώσεις στον τομέα υψηλής τεχνολογίας στην Ελλάδα, το ποσοστό αυτό θα εφαρμόζοταν σε μισθούς κατά 33 % χαμηλότερους από εκείνους του ΟΤΕ. Με βάση την παραδοχή ότι ο ΟΤΕ θα έπρεπε να προσφέρει ένα πακέτο ίσο με το 150 % του νόμιμου πακέτου αλλά με μισθούς του ιδιωτικού τομέα δηλαδή, κατά 33 % μικρότερους από εκείνους του ΟΤΕ, η CRA κατέληξε στο συμπέρασμα ότι μια ιδιωτική εταιρεία εκτός του ΟΤΕ θα επωμιζόταν για την υλοποίηση του ΠΕΣ ένα κόστος μετά την αφαίρεση των φόρων ανερχόμενο σε 314,4 εκατ. ευρώ.
- (67) Συγκρίνοντας τη μετά φόρους παρούσα αξία («ΠΑ») του ΠΕΣ (784,3 εκατ. ευρώ) με το κόστος που θα επωμιζόταν ο ΟΤΕ αν ήταν μια κοινή ιδιωτική εταιρεία (314,4 εκατ. ευρώ), η CRA υπολόγισε το πρόσθετο κόστος του ΟΤΕ για την υλοποίηση του ΠΕΣ σε 469,9 εκατ. ευρώ ⁽²⁷⁾.
- (68) Για λόγους πληρότητας, η CRA υπολόγισε επίσης το πρόσθετο κόστος για τον ΟΤΕ με βάση δύο εναλλακτικά σενάρια. Το πρώτο σενάριο βασίζεται στο υψηλότερο βάσει WACC του ΟΤΕ προεξοφλητικό επιτόκιο (7,8 %). Με βάση αυτό το σενάριο, η πρόσθετη επιβάρυνση μειώνεται στα 390,4 εκατ. ευρώ. Το δεύτερο σενάριο υποθέτει τη μη ύπαρξη φορολογικής εκπτώσεως. Με το σενάριο αυτό, η πρόσθετη επιβάρυνση αυξάνεται στα 540,2 εκατ. ευρώ στην περίπτωση χρήσης του WACC του ΟΤΕ και στα 643,4 εκατ. ευρώ στην περίπτωση χρήσης του χωρίς κινδύνους προεξοφλητικού επιτοκίου του 3 %.
- στ) Απουσία εργασιακών ή άλλων πλεονεκτημάτων
- (69) Βάσει μελέτης που εκπόνησε ο καθηγητής Λεβαντής του Πανεπιστημίου Αθηνών, οι ελληνικές αρχές τονίζουν ότι ο ΟΤΕ δεν απολαμβάνει κανενός εργασιακού πλεονεκτηματος. Ειδικότερα, οι ελληνικές αρχές επιβεβαίωσαν ότι ο ΟΤΕ δεν απαλλάσσεται της καταβολής εισφορών ανεργίας ⁽²⁸⁾. Σε κάθε περίπτωση, οι ελληνικές αρχές υποστηρίζουν ότι, σε συνάρτηση με την απόφαση *Combus*, η ύπαρξη διαρθρωτικών πλεονεκτημάτων δεν ήταν μέρος της ανάλυσης του Δικαστηρίου, αλλά ούτε και της αξιολόγησης της Επιτροπής ως προς το συμβιβασίμο της ενίσχυσης που χορηγήθηκε από τη Γαλλία στην EDF.

⁽²⁴⁾ Αυτή ήταν και η προσέγγιση των ελληνικών αρχών στις παρατηρήσεις της 4ης Νοεμβρίου 2005.

⁽²⁵⁾ Στο θέμα αυτό, η CRA ευθυγραμμίζεται με τους πιστοποιημένους από την KPMG λογαριασμούς του ΟΤΕ, όπου και εκεί εφαρμόστηκε προεξοφλητικό επιτόκιο 3 %.

⁽²⁶⁾ Η KPMG, έχοντας την ευθύνη ελέγχου μόνο των προ φόρων λογαριασμών του ΟΤΕ δεν χρειάστηκε να υπολογίσει τη μετά φόρους ΚΠΑ του ονομαστικού ΠΕΣ.

⁽²⁷⁾ Το πρόσθετο αυτό κόστος διαιρείται ως εξής: επιβάρυνση του ΟΤΕ λόγω του καθεστώτος μονιμότητας: 322,9 εκατ. ευρώ, και επιβάρυνση του ΟΤΕ λόγω υψηλότερων μισθών: 147,0 εκατ. ευρώ.

⁽²⁸⁾ Σύμφωνα με τις ελληνικές αρχές, ο ΟΤΕ, όπως και όλες οι άλλες ιδιωτικές εταιρείες, καταβάλλει υποχρεωτικές εργοδοτικές εισφορές για ασφάλιση της ανεργίας, όπως απαιτείται από την ισχύουσα νομοθεσία περί κοινωνικών ασφαλίσεων. Το ποσοστό αυτό ανέρχεται στο 2,76 % ενώ ένα πρόσθετο ποσοστό 1,33 % καταβάλλεται από τον εργαζόμενο).

- (70) Όσον αφορά τα πλεονεκτήματα που μπορεί να προσπορίζεται ο ΟΤΕ από την πρότερη μονοπωλιακή του θέση, οι ελληνικές αρχές υπενθυμίζουν ότι η αγορά σταθερής τηλεφωνίας έχει απελευθερωθεί πλήρως από το 2001 και ότι ο ΟΤΕ υπήρξε αντικείμενο εκτεταμένων εκ των προτέρων ρυθμίσεων σύμφωνα με τις διατάξεις του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου για τις υπηρεσίες και δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Τα διορθωτικά μέτρα που επιβλήθηκαν στον ΟΤΕ από την ΕΡΑ, την Ελληνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (ΕΕΤΤ), όσον αφορά τις αγορές σταθερών δικτύων οδήγησαν στην ανταγωνιστική είσοδο εναλλακτικών φορέων και στην επακόλουθη απόβλεια μεριδίου αγοράς από τον ΟΤΕ.
- ζ) Η δέσμευση που προσφέρεται από τις ελληνικές αρχές
- (71) Στην απάντησή τους, οι ελληνικές αρχές βάσισαν τους υπολογισμούς τους στην τιμή της μετοχής του ΟΤΕ κατά το κλείσιμο της 25ης Απριλίου 2006, δηλαδή 17,98 ευρώ. Έτσι, στις 25 Απριλίου 2006, η αξία του 4 % των μετοχών του ΟΤΕ ανέρχονταν στα 353 εκατ. ευρώ. Η αξία της συνεισφοράς του ελληνικού Δημοσίου στο ΠΕΣ, στις 25 Απριλίου 2006, ήταν συνεισφοράς 25 % χαμηλότερη από το ποσό των 469,9 εκατ. ευρώ που αντιστοιχεί στο πρόσθετο κόστος του ΠΕΣ.
- (72) Ωστόσο, δεδομένου ότι η τιμή της μετοχής του ΟΤΕ στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών υπόκειται σε διακυμάνσεις, στην περίπτωση που η συνολική αξία του 4 % των μετοχών του ΟΤΕ υπερβεί το πρόσθετο κόστος που επωμίζεται ο ΟΤΕ, η Ελλάδα δεσμεύεται ρητά να τροποποιήσει το άρθρο 74 του νόμου 3371/2005, περιορίζοντας αναλόγως τη χρηματοδοτική συνεισφορά του Δημοσίου.
- η) Απάντηση στις παρατηρήσεις τρίτων
- (73) Οι ελληνικές αρχές υπογραμμίζουν ότι σύμφωνα με το άρθρο 34 του νόμου 2190/1920 «περί ανωνύμων εταιρειών», η γενική συνέλευση δεν είναι αρμόδια να λαμβάνει διοικητικές αποφάσεις, αρμοδιότητα την οποία έχει το διοικητικό συμβούλιο [άρθρο 9 στοιχείο δ) του καταστατικού του ΟΤΕ]. Το ΠΕΣ λοιπόν συζητήθηκε και αποφασίστηκε από το διοικητικό συμβούλιο και αργότερα παρουσιάστηκε στους θεσμικούς επενδυτές.
- (74) Οι ελληνικές αρχές υποστηρίζουν ότι τα σχόλια σχετικά με το γεγονός ότι το ελληνικό Δημόσιο καλύπτει κατ' έτος μέρος του ελλείμματος του ΤΑΠ-ΟΤΕ βασίζονται σε εσφαλμένη γνώση του καθεστώτος κοινωνικών ασφαλίσεων της Ελλάδας. Οι ελληνικές αρχές επαναλαμβάνουν ότι το κύριο συνταξιοδοτικό ταμείο των εργαζομένων του ΟΤΕ, το ΤΑΠ-ΟΤΕ, είναι ένα ανεξάρτητο νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, όπως ακριβώς και όλα τα υπόλοιπα συνταξιοδοτικά ταμεία στην Ελλάδα. Έχει δικό του διοικητικό συμβούλιο, διοίκηση, προϋπολογισμό και τμήματα χρηματοδότησης. Όλα σχεδόν τα υπάρχοντα συνταξιοδοτικά ταμεία είναι οργανισμοί δημοσίου δικαίου, ανεξάρτητοι από τις εταιρείες στις οποίες εργάζονται οι εργαζόμενοι, αυτοδιοικούμενοι και μη κερδοσκοπικοί. Τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα είναι δικαιώματα κατοχυρωμένα από το ελληνικό Σύνταγμα (άρθρο 25). Το βασικό χαρακτηριστικό του καθεστώτος κοινωνικών ασφαλίσεων στην Ελλάδα είναι ο υποχρεωτικός, δημόσιος και καθολικός του χαρακτήρας. Το ελληνικό συνταξιοδοτικό καθεστώς είναι λοιπόν ένα σύστημα τύπου «Pay as you Go». Τα ελλείμματα των διαφόρων ταμείων δημοσίου δικαίου δεν χρηματοδοτούνται από τους εργοδότες ή τους εργαζομένους, αλλά από το Δημόσιο, αφού το τελευταίο έχει τη συνταγματική υποχρέωση να εγγυάται την πλήρη καταβολή όλων των συντάξεων.
- (75) Από το 1994 έως το 2001, ο ΟΤΕ, αν και εταιρεία ιδιωτικού δικαίου υπό τον έλεγχο του Δημοσίου και απολύτως ανεξάρτητη από το δημοσίου δικαίου συνταξιοδοτικό ταμείο ΤΑΠ-ΟΤΕ, είχε υποχρεωθεί με ειδική προς τούτο νομοθεσία και μέσω συλλογικών συμβάσεων εργασίας να καλύπτει το έλλειμμα του ΤΑΠ-ΟΤΕ και κατ' επέκταση να χειρίζεται ένα είδος μηχανισμού κοινωνικής ασφάλισης για λογαριασμό του Δημοσίου. Η υποχρέωση του ΟΤΕ να καλύπτει τα εν λόγω ad hoc ελλείμματα του ΤΑΠ-ΟΤΕ αύξανε σε ακόμη μεγαλύτερο βαθμό το μη μισθολογικό του κόστος σε σύγκριση με τους ανταγωνιστές του και τους νεοεισερχομένους στην αγορά και αποτελούσε σαφές μειονέκτημα για την εταιρεία.
- (76) Όσον αφορά τα εικαζόμενα πλεονεκτήματα του ΟΤΕ λόγω της προηγούμενης μονοπωλιακής του θέσης, οι ελληνικές αρχές τόνισαν ότι από το 2001 η ελληνική αγορά τηλεπικοινωνιών έχει ελευθερωθεί πλήρως και υπόκειται στην προληπτική ρυθμιστική εποπτεία της ΕΕΤΤ, της ΕΡΑ. Η εικαζόμενη καταχρηστική συμπεριφορά του ΟΤΕ έπρεπε να αντιμετωπιστεί βάσει των ειδικών κανόνων του νέου κανονιστικού πλαισίου για τον αντίστοιχο τομέα και των σχετικών οδηγιών. Για τις ελληνικές αρχές, δεν μπορεί να ζητείται η λήψη αντισταθμιστικών μέτρων σχετιζόμενων με μια πλήρως απελευθερωμένη αγορά μέσω μιας τελείως διαφορετικής οδού, δηλαδή στο πλαίσιο της αξιολόγησης ως κρατικής ενίσχυσης κρατικών μέτρων που σχετίζονται μόνο με την εργασία.
- (77) Τέλος, οι ελληνικές αρχές απορρίπτουν ως εσφαλμένο τον ισχυρισμό του τρίτου μέρους ότι ο ΟΤΕ απαλλάσσονταν από την καταβολή φόρου διαφημίσεων («αγγελιόσημο»), ενώ οι υπόλοιπες εταιρείες στην Ελλάδα με το άρθρο 19 παράγραφος 2 του νόμου 1264/1982, οι επιχειρήσεις δημόσιου χαρακτήρα ή κοινής ωφέλειας, όπως ο ΟΤΕ, απαλλάσσονταν από την καταβολή του φόρου διαφημίσεων, πρόσφατη απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου (απόφαση αριθ. 9564/2005) ερμήνευσε τις έννοιες «δημόσια υπηρεσία» και «κοινής ωφέλειας» όπως περιγράφονται στο νόμο 1264/1982 υπό την έννοια ότι όχι μόνον ο ΟΤΕ αλλά και κάθε φορέας τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών απαλλάσσεται της καταβολής φόρου διαφημίσεων ⁽²⁹⁾, ανεξάρτητα από το καθεστώς του ως δημόσιος ή ιδιωτικός, εταιρείας ⁽³⁰⁾.

⁽²⁹⁾ Οι ελληνικές αρχές δήλωσαν επίσης ότι το άρθρο 24 του πρόσφατου νόμου 3470/2006 αναφέρει σαφώς ότι ο ΟΤΕ και οι υπόλοιποι φορείς παροχής τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών δεν υπάγονται πλέον σε ειδικό καθεστώς που τους δίνει το δικαίωμα να απαλλάσσονται από το φόρο διαφημίσεων. Δυνάμει του νόμου 1264/1982, δημόσιες εταιρείες ή επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας που απαλλάσσονται από την καταβολή φόρου διαφημίσεων είναι μόνον εκείνες το μετοχικό κεφάλαιο των οποίων ανήκει κατ' απόλυτη πλειοψηφία στο ελληνικό Δημόσιο. Κατά συνέπεια, ο ΟΤΕ και οι υπόλοιποι τηλεπικοινωνιακοί πάροχοι υποχρεούνται πλέον στην καταβολή του αγγελιόσημου.

⁽³⁰⁾ Σύμφωνα με τις ελληνικές αρχές, το διοικητικό πρωτοδικείο αποφάνθηκε ότι ο χαρακτηρισμός μιας εταιρείας ως κοινής ωφέλειας δεν σχετίζεται με το νομικό της καθεστώς ή το νομικό πλαίσιο κάτω από το οποίο δραστηριοποιείται, αλλά εξαρτάται αποκλειστικά από τη φύση των υπηρεσιών που παρέχει η εν λόγω εταιρεία. Συνεπώς, σύμφωνα με το δικαστήριο, επιχειρήσεις που προσφέρουν αγαθά και υπηρεσίες που θεωρούνται ως ζωτικές για την κοινωνία, όπως είναι οι τηλεπικοινωνίες, η υδροδότηση και η ενέργεια, είναι επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας.

VI. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

Υπαρξη της ενίσχυσης

- (78) Το άρθρο 87 παράγραφος 1 της συνθήκης προβλέπει ότι ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη μέλη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της εμπορικής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων δεν συμβιβάζονται με την κοινή αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές.
- (79) Ο χαρακτηρισμός ενός εθνικού μέτρου ως κρατικής ενίσχυσης προϋποθέτει ότι πληρούνται οι ακόλουθες σωρευτικές προϋποθέσεις: α) το μέτρο χορηγείται από κράτος μέλος μέσω κρατικών πόρων υπό οποιαδήποτε μορφή· β) το πλεονέκτημα είναι επιλεκτικό· και γ) το μέτρο νοθεύει ή απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό και μπορεί να επηρεάσει τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών.
- (80) Στην προκειμένη περίπτωση, δεν τίθεται υπό αμφισβήτηση το γεγονός ότι στο βαθμό που το Δημόσιο προτείνει να μεταβιβάσει στο ΤΑΠ-ΟΤΕ 4 % του μετοχικού του μεριδίου που κατέχει στον ΟΤΕ ως συνεισφορά στο συνολικό κόστος του ΠΕΣ της εταιρείας, εμπλέκονται το μέτρο κρατικοί πόροι. Η κατοχή από το Δημόσιο μετοχικού μεριδίου ύψους 4 % στο κεφάλαιο του ΟΤΕ συνιστά περιουσιακό στοιχείο με οικονομική αξία. Το στοιχείο αυτό μεταβιβάζεται χωρίς κανένα αντιστάθμισμα στην αγοράία του τιμή. Συνεπώς, το μέτρο συνιστά μεταβίβαση κρατικών πόρων.
- (81) Εξάλλου, παρά το ότι άμεσος αποδέκτης της ενίσχυσης είναι το ΤΑΠ-ΟΤΕ, ένα συνταξιοδοτικό ταμείο δημοσίου δικαίου, το οποίο είναι μέρος του ευρύτερου συστήματος κοινωνικής ασφάλισης της Ελλάδας, ο πραγματικά επωφελούμενος από το μέτρο είναι ο ΟΤΕ, εφόσον η εταιρεία απαλλάσσεται από ένα μέρος των υποχρεώσεων κοινωνικής ασφάλισης που προκύπτουν γι' αυτήν από το επίμαχο ΠΕΣ. Καμία άλλη επιχείρηση δεν απολαμβάνει το συγκεκριμένο πλεονέκτημα. Επομένως το μέτρο έχει επιλεκτικό χαρακτήρα.
- (82) Δεν αμφισβητείται ούτε το γεγονός ότι, εφόσον ο ΟΤΕ είναι διαχειριστής δικτύων πανελλαδικής εμβέλειας δραστηριοποιούμενος στην παροχή δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών και υπηρεσιών περιλαμβανομένης της παροχής υπηρεσιών διεθνών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, οποιαδήποτε χορηγούμενη ενίσχυση είναι δυνατόν να επηρεάσει τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών.
- (83) Ωστόσο, όσον αφορά το ζήτημα του αν η συνεισφορά του Δημοσίου προσπορίζει κάποιο πλεονέκτημα στον ΟΤΕ που νοθεύει ή απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό, οι ελληνικές αρχές υποστηρίζουν α) ότι ενήργησε ως ιδιώτης επενδυτής, και β) ότι το μέτρο δεν παρέχει κανένα πλεονέκτημα στον ΟΤΕ αφού απλώς αντισταθμίζει τα διαρθρωτικά μειονεκτήματα του τελευταίου λόγω του de facto καθεστώτος μονιμότητας και των υψηλότερων μισθών των εργαζομένων του που επιβάλλονταν βάσει νόμου κατά την προ της απελευθέρωσης περίοδο.

α) Έλεγχος της τήρησης της αρχής του ιδιώτη επενδυτή

- (84) Με βάση τις απαιτήσεις που απορρέουν από τη νομολογία, για να προσδιοριστεί αν η χρηματοδοτική συνεισφορά του ελληνικού Δημοσίου στο κόστος του ΠΕΣ του ΟΤΕ μπορεί να θεωρηθεί ως ευθυγραμμισμένη με τη συμπεριφορά ενός ιδιώτη επενδυτή που ενεργεί υπό τις συνήθεις συνθήκες της αγοράς, είναι αναγκαίο να εξεταστεί αν σε παρόμοιες περιπτώσεις ένας ιδιώτης επενδυτής συγκρίσιμου μεγέθους με το Δημόσιο θα παρείχε ποτέ χρηματοδοτική συνεισφορά τέτοιου ύψους ήτοι ισοδυναμούσα με το 4 % των μετοχών του ΟΤΕ ⁽³¹⁾.
- (85) Στο θέμα αυτό, πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ των υποχρεώσεων τις οποίες πρέπει να αναλαμβάνει το Δημόσιο ως κάτοχος του μετοχικού κεφαλαίου μιας εταιρείας και των υποχρεώσεων του ως δημόσιας αρχής ⁽³²⁾. Δεδομένου ότι ο ΟΤΕ είναι ανώνυμη εταιρεία, το ελληνικό Δημόσιο ως ο μεγαλύτερος μέτοχος της εταιρείας είναι υπεύθυνο για τα χρέη της εταιρείας μόνο έως την αξία ρευστοποίησης του ενεργητικού της. Η κοινωνική ασφάλιση και οι υπόλοιπες σχετιζόμενες με το εργατικό δίκαιο υποχρεώσεις βαρύνουν κανονικά την εταιρεία και όχι τους μετόχους της. Περαιτέρω, θα πρέπει να τονιστεί ότι ο ΟΤΕ δεν είναι αυτή τη στιγμή κάποια εταιρεία σε δύσκολη οικονομική κατάσταση ούτε αδυνατεί να καλύψει από μόνος του τις οικονομικές υποχρεώσεις του ΠΕΣ.
- (86) Συνεπώς, οι υποχρεώσεις που απορρέουν από το κόστος της πρόωρης αποχώρησης και η χρηματοδοτική κάλυψη οποιωνδήποτε άλλων σχετιζόμενων εργασιακών οφελών δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη για το σκοπό της εφαρμογής της αρχής του ιδιώτη επενδυτή ⁽³³⁾.
- (87) Περαιτέρω, κανένας άλλος μέτοχος εκτός από το ελληνικό Δημόσιο δεν συνεισφέρει στο πρόσθετο κόστος του σχεδίου αναδιάρθρωσης του ΟΤΕ, αν και η προσδοκώμενη βελτιωμένη κερδοφορία του ΟΤΕ θα είναι προς όφελος όλων των επενδυτών χωρίς διάκριση. Υπό τις συνθήκες αυτές, η συμπεριφορά του ελληνικού Δημοσίου διαφέρει από εκείνη των υπόλοιπων ιδιωτών επενδυτών του ΟΤΕ. Ακόμη κι αν η ειδική θέση του Δημοσίου ως του μεγαλύτερου μετόχου μπορεί να δικαιολογήσει κάποια διαφορετική συμπεριφορά, κανονικά θα ανέμενε κανείς ότι, όταν ένας από τους μετόχους μιας εταιρείας προσφέρει χρηματοδοτική βοήθεια χωρίς τη συμμετοχή των υπόλοιπων μετόχων, ο μέτοχος αυτός θα ελάμβανε κάποιου είδους αποζημίωση με τη μορφή αυξημένης συμμετοχής στην εταιρεία ή άλλως πως. Ωστόσο, στην παρούσα περίπτωση, ο κράτος δεν λαμβάνει καμία αντιστάθμιση πέραν εκείνης που λαμβάνουν όλοι οι άλλοι επενδυτές της εταιρείας.

⁽³¹⁾ Υπόθεση C-305/89 Ιταλία κατά Επιτροπής Συλλογή 1991, I-1603, παράγραφος 19.

⁽³²⁾ Συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-278/92, C-279/92 και C-280/92, Ισπανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, I-4103, παράγραφος 22.

⁽³³⁾ Υπόθεση C-305/89, ό.π., παράγραφος 22.

- (88) Το γεγονός ότι η τιμή της μετοχής του ΟΤΕ αυξήθηκε από την αναγγελία του ΠΕΣ δεν σημαίνει κατ' ανάγκη ότι η χρηματοδοτική συνεισφορά του Δημοσίου θα πρέπει να θεωρηθεί, για το λόγο αυτό και μόνο, συμβιβάσιμη με την αρχή του ιδιώτη επενδυτή. Κατ' αρχήν, κάθε χρηματοδοτική συνεισφορά από το Δημόσιο με σκοπό τη βελτίωση της οικονομικής θέσης μιας εισηγμένης εταιρείας είναι πιθανόν επίσης να βελτιώσει την τιμή της μετοχής της τελευταίας, και αυτό ανεξάρτητα από το εάν η συνεισφορά αυτή θα χαρακτηριστεί ως ενίσχυση βάσει του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης.
- (89) Για όλους τους ανωτέρω λόγους, το επιχείρημα των ελληνικών αρχών ότι η συνεισφορά του Δημοσίου στο κόστος του ΠΕΣ πληροί τις προϋποθέσεις της αρχής του ιδιώτη επενδυτή θα πρέπει να απορριφθεί.
- β) *Απουσία οικονομικού πλεονεκτήματος*
- (90) Σύμφωνα με την πάγια νομολογία, η έννοια της ενίσχυσης περιλαμβάνει πλεονεκτήματα που παρέχονται από δημόσιες αρχές τα οποία, με διάφορους τρόπους, αμβλύνουν τα βάρη που περιλαμβάνονται κανονικά στον προϋπολογισμό μιας επιχείρησης⁽³⁴⁾. Το Δικαστήριο έχει αποφανθεί πάνω στο θέμα αυτό ότι η μερική μείωση των κοινωνικών επιβαρύνσεων που βαρύνουν μια επιχείρηση συνιστά ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 1 της συνθήκης εάν το μέτρο αυτό αποσκοπεί εν μέρει στην απαλλαγή της επιχείρησης από τις οικονομικές επιβαρύνσεις που προκύπτουν από την κανονική εφαρμογή του γενικού συστήματος κοινωνικών ασφαλίσεων, χωρίς οποιαδήποτε αιτιολόγηση της απαλλαγής αυτής με βάση τη φύση ή την εν γένει μορφή του εν λόγω συστήματος⁽³⁵⁾.
- (91) Οι ελληνικές αρχές διαφωνούν με το ότι η μερική μείωση του κόστους του ΠΕΣ για τον ΟΤΕ προσπορίζει κάποιο πλεονέκτημα στην εταιρεία και έχει επίπτωση στον ανταγωνισμό, για το λόγο ότι αυτή απαλλάσσει τον ΟΤΕ από ένα διαρθρωτικό μειονέκτημα και εξασφαλίζει την υπαγωγή του τελευταίου στο ίδιο, λιγότερο επαχθές, νομικό εργασιακό καθεστώς που ισχύει για οποιαδήποτε άλλη εταιρεία στην ελληνική αγορά ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Προς τούτο, οι ελληνικές αρχές στηρίζονται στην απόφαση του Πρωτοδικείου στην υπόθεση Combus. Στην υπόθεση αυτή, το Δικαστήριο έκρινε ότι ένα κρατικό μέτρο το οποίο «εισήχθη για να αντικαταστήσει το προνομιούχο και δαπανηρό καθεστώς των εργαζομένων που απασχολούσε η Combus με καθεστώς επί συμβάσει υπαλλήλου, συγκρίσιμο με το καθεστώς εργαζομένων άλλων επιχειρήσεων μεταφοράς με λεωφορεία που βρίσκονταν σε ανταγωνισμό με την Combus» δεν συνιστούσε ενίσχυση διότι «σκοπός [της δανικής κυβέρνησης] ήταν να ελευθερωθεί η Combus από διαρθρωτικό μειονέκτημα σε σχέση με τους ιδιώτες ανταγωνιστές της του ιδιωτικού τομέα»⁽³⁶⁾.
- (92) Σχετικά με το θέμα αυτό, πρέπει να επισημανθεί ότι η νομολογία Combus δεν έχει επιβεβαιωθεί από το Δικαστήριο. Ειδικότερα, ορισμένα στοιχεία της νομολογίας του ΔΕΚ συνηγορούν κατά της παραδοχής ότι η παροχή αντισταθμισής για ένα διαρθρωτικό μειονέκτημα αποκλείει το χαρακτηρισμό ενός μέτρου ως ενίσχυσης. Στην πάγια νομολογία του, το ΔΕΚ έχει αποφανθεί ότι το κατά πόσον ένα μέτρο συνιστά ενίσχυση πρέπει να κρίνεται με γνώμονα τις συνέπειες του μέτρου και όχι τα αίτια ή τους στόχους του μέτρου⁽³⁷⁾. Το Δικαστήριο έχει επίσης αποφανθεί ότι κάθε μέτρο το οποίο απαλλάσσει μία επιχείρηση από τις επιβαρύνσεις που συνήθως συμπεριλαμβάνονται στον προϋπολογισμό της συνιστά κρατική ενίσχυση⁽³⁸⁾. Το Δικαστήριο έχει αποσαφηνίσει ότι στην περίπτωση αυτή εμπίπτουν επί παραδείγματι οι δαπάνες που σχετίζονται με τις αποδοχές των εργαζομένων⁽³⁹⁾. Βάσει αυτού του σκεπτικού, το Δικαστήριο δεν δέχθηκε ότι ένα μέτρο δεν προσπορίζει πλεονέκτημα στην οικεία επιχείρηση μόνο και μόνο επειδή αντισταθμίζει κάποιο «μειονέκτημα» το οποίο έχει υποστεί κατά το παρελθόν η επιχείρηση⁽⁴⁰⁾.
- (93) Είναι γεγονός ότι το νομικό εργασιακό καθεστώς του ΟΤΕ διαφέρει από εκείνο που εφαρμόζεται σε οποιαδήποτε άλλη ιδιωτική εταιρεία στην Ελλάδα, ως προς το ότι το καθεστώς μονιμότητας που εφαρμόζεται στους εργαζόμενους στον ΟΤΕ και οι υψηλότεροι μισθοί τους δεν μπορούν να τροποποιηθούν παρά μόνο με την ψήφιση νέας νομοθεσίας και την προηγούμενη συναίνεση των εργαζομένων του ΟΤΕ. Γενικά, το εργασιακό καθεστώς που εφαρμόζεται στον ΟΤΕ αυξάνει το γενικό εργατικό του κόστος και το κόστος κοινωνικής ασφάλισης ενώ στερεί την εταιρεία από την ελευθερία που έχουν οι άλλες ανταγωνιστικές εταιρείες όταν χρειάζεται να αναδιαρθρώσουν το εργατικό τους κόστος ανάλογα με τις εκάστοτε επικρατούσες στην αγορά συνθήκες.
- (94) Από την πλευρά αυτή, η παρούσα περίπτωση έχει ορισμένες ομοιότητες με εκείνη της Combus. Στην Combus, το δανικό κράτος δεν παρέσχε αντισταθμιστικά οφέλη στην υπόψη εταιρεία αλλά στους απασχολούμενους από αυτήν υπαλλήλους. Ομοίως, το ελληνικό Δημόσιο δεν παρέχει αντισταθμιστικά οφέλη στον ΟΤΕ, αλλά στο συνταξιοδοτικό ταμείο των εργαζομένων για την απώλεια εσόδων λόγω της πρόωρης συνταξιοδότησης. Όπως και στην Combus, το καθεστώς μονιμότητας των εργαζομένων του ΟΤΕ συνιστά «προνομιακό και δαπανηρό καθεστώς» έναντι του καθεστώτος των εργαζομένων του ιδιωτικού τομέα. Όπως και στην Combus, σκοπός της ελληνικής κυβέρνησης είναι να απαλλάξει τον ΟΤΕ «από ένα διαρθρωτικό μειονέκτημά του σε σχέση με τους ιδιώτες ανταγωνιστές του».

(34) Βλέπε, μεταξύ άλλων, τις αποφάσεις στην υπόθεση 30/59, De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg κατά High Authority, Συλλογή 1961, I-1037, υπόθεση C-387/92, Banco Exterior de España, Συλλογή 1994, I-877, παράγραφος 13· υπόθεση C-241/94, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, I-4551, παράγραφος 34, και υπόθεση C-256/97, DM Transport, Συλλογή 1999, I-3913, παράγραφος 19.

(35) Υπόθεση 173/73, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1974, 709, παράγραφος 15, για τον ίδιο σκοπό, απόφαση στην υπόθεση C-301/87, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, I-307, παράγραφος 41.

(36) Υπόθεση T-157/01, ό.π., παράγραφος 57.

(37) Υπόθεση 173/73, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1974, 709, παράγραφος 13· υπόθεση C-310/85, Deufil, Συλλογή 1987, 901, παράγραφος 8· υπόθεση C-241/94, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, I-4551, παράγραφος 20.

(38) Υπόθεση C-387/92, Banco Exterior, Συλλογή 1994, I-877, παράγραφος 13· υπόθεση C-241/94, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, I-4551, παράγραφος 34.

(39) Υπόθεση C-5/01, Βέλγιο κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, I-1191, παράγραφος 39.

(40) Υπόθεση 30/59, Gezamenlijke Steenkolenmijnen, Συλλογή 1961, 3, παράγραφοι 29-30· υπόθεση C-173/73, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1974, σ. 709, παράγραφοι 12-13· υπόθεση C-241/94, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, I-4551, παράγραφοι 29 και 35· υπόθεση C-251/97, Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, I-6639, παράγραφοι 40 και 46-47. Πρβλ. ακόμη την υπόθεση T-109/01, Fleuren Compost, Συλλογή 2004, II-127, παράγραφος 54.

- (95) Περαιτέρω, όπως και στην περίπτωση της Combus, η παρέμβαση του Δημοσίου δεν αποσκοπεί στο να αποζημιώσει ή να ελαφρύνει τον ΟΤΕ από συνταξιοδοτικές υποχρεώσεις του παρελθόντος που απορρέουν από τη χρονική περίοδο όπου η εταιρεία υπαγόταν σε ένα *suī generis* νομικό εργασιακό πλαίσιο (παρελθούσες υποχρεώσεις), αλλά περιορίζεται αυστηρά στο να ευθυγραμμίσει τον ΟΤΕ με τον ιδιωτικό τομέα για τα μελλοντικά συνταξιοδοτικά δικαιώματα.
- (96) Κατόπιν των ανωτέρω, Επιτροπή σημειώνει επίσης ότι τα πραγματικά περιστατικά και το νομικό πλαίσιο της προκειμένης περίπτωσης εμφανίζουν κάποιες ιδιαιτερότητες σε σχέση με εκείνο της Combus.
- (97) Πρώτον, στην περίπτωση της Combus η αντιστάθμιση των δανικών αρχών στόχευε στο να διευκολύνει την προβλεπόμενη μεταβολή καθεστώτος της εταιρείας από δημόσια σε ιδιωτική εταιρεία, και αυτός ήταν ο λόγος της χρηματικής αποζημίωσης («bonus») που πρόσφερε η δανική κυβέρνηση στους υπαλλήλους της Combus, των οποίων άλλαζε το καθεστώς από δημόσιοι υπάλληλοι σε υπαλλήλους επί συμβάσει ιδιωτικού δικαίου. Ωστόσο, ο ΟΤΕ έγινε ανώνυμη εταιρεία το 1994, χωρίς το κράτος να λάβει ταυτόχρονα τα κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίσει την ευθυγράμμιση του εργασιακού καθεστώτος της εταιρείας με εκείνο μιας συνήθους ανώνυμης εταιρείας. Αλλά ούτε και το 2001 παρενέβη το κράτος, όταν ο ΟΤΕ έχασε το αποκλειστικό του δικαίωμα παροχής υπηρεσιών σταθερής φωνητικής τηλεφωνίας και ελευθερώθηκε πλήρως η ελληνική αγορά ηλεκτρονικών επικοινωνιών.
- (98) Από την άποψη αυτή, δεν μπορεί να αποκλείσει κανείς ότι ενδέχεται ο μεγάλος αριθμός των εργαζομένων να επέτρεψε στον ΟΤΕ, ιδίως κατά τη διάρκεια των κρίσιμων ετών πριν και αμέσως μετά την πλήρη απελευθέρωση, να διασφαλίσει και διατηρήσει τη σημερινή του δεσπόζουσα θέση και να συνεχίσει να είναι παρών σε όλα ουσιαστικώς τα τμήματα της αγοράς ηλεκτρονικών επικοινωνιών.
- (99) Εξάλλου, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 93, η έννοια της ενίσχυσης κατά το άρθρο 87 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ καλύπτει μόνο μέτρα τα οποία μειώνουν βάρη που κανονικά περιλαμβάνονται στον προϋπολογισμό μιας επιχείρησης και τα οποία πρέπει να αντιμετωπίζονται ως οικονομικό πλεονέκτημα το οποίο δεν θα ελάμβανε η αποδέκτρια επιχείρηση υπό κανονικές συνθήκες αγοράς⁽⁴¹⁾.
- (100) Σχετικά με το θέμα αυτό, πρέπει να υπομνηστεί ότι, σύμφωνα με τη νομολογία, το κόστος για επιχειρήσεις που προκύπτει από συλλογικές συμφωνίες, συναπτόμενες μεταξύ εργοδοτών και συνδικαλιστικών ενώσεων, τις οποίες οι επιχειρήσεις δεσμεύονται να τηρήσουν, είτε επειδή έχουν προσχωρήσει στις συμφωνίες αυτές είτε επειδή οι συμφωνίες αυτές έχουν επεκταθεί μέσω κανονισμού, είναι κόστος που περιλαμβάνεται, εκ της φύσεώς του, στους προϋπολογισμούς των επιχειρήσεων⁽⁴²⁾.
- (101) Αν και, όπως αναφέρεται στην αιτιολογική σκέψη 93, το εργασιακό καθεστώς που έχει επιβληθεί στον ΟΤΕ αποτελεί πράγματι εξαίρεση από το κοινό νομικό εργασιακό καθεστώς που εφαρμόζεται σήμερα σε οποιαδήποτε άλλη ιδιωτική εταιρεία στην Ελλάδα, το δε καθεστώς της μονιμότητας και οι υψηλοί μισθοί των εργαζομένων του ΟΤΕ δεν ήταν στην πραγματικότητα αποτέλεσμα συλλογικής συμβάσεως ύστερα από ελεύθερες διαπραγματεύσεις αλλά μάλλον επιβλήθηκαν στην εταιρεία από το ίδιο το κράτος, η Επιτροπή σημειώνει ότι αφότου ο ΟΤΕ εισήχθη στο χρηματιστήριο οι ελληνικές αρχές ουδέποτε έκαναν νύξη ότι οι υποχρεώσεις του ΟΤΕ βάσει της εργατικής νομοθεσίας δεν θα πρέπει να αναλαμβάνονται από τον τακτικό προϋπολογισμό της εταιρείας ή ότι το κράτος θα πρέπει να αποζημιώνει τον ΟΤΕ για το επιπλέον κόστος της μονιμότητας και των υψηλών μισθών που του επιβάλλονται διά νόμου. Αλλά και η αποτίμηση των μετοχών του ΟΤΕ βασιζόταν επίσης στην παραδοχή ότι το κόστος της μονιμότητας και των υψηλών μισθών του ΟΤΕ περιλαμβάνονται κανονικά στον προϋπολογισμό του ΟΤΕ.
- (102) Το προεκτεθέν σκεπτικό, εξεταζόμενο σε συνδυασμό με τη συναφή νομολογία επί της υπόθεσης Combus, οδηγεί στο συμπέρασμα ότι το υπό κρίση μέτρο είναι δυνατόν να θεωρηθεί ως ενίσχυση. Πλην όμως το θέμα δεν χρήζει περαιτέρω εξέτασης διότι, για τους λόγους που εξηγούνται λεπτομερέστερα κατωτέρω, συμβιβάζεται εν πάση περιπτώσει με την κοινή αγορά δυνάμει του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης.

VII. ΣΥΜΒΙΒΑΣΙΜΟ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΚΟΙΝΗ ΑΓΟΡΑ

- (103) Η Επιτροπή σημειώνει ότι η προβλεπόμενη συνεισφορά του Δημοσίου στο κόστος του ΠΕΣ του ΟΤΕ είναι μέρος ενός ευρύτερου σχεδίου των ελληνικών αρχών για την αναδιάρθρωση του εργασιακού καθεστώτος που εφαρμόζεται στον ΟΤΕ ώστε να διασφαλιστεί η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητά του και να βελτιωθεί η λειτουργία της αγοράς ηλεκτρονικών επικοινωνιών. Έτσι, το ΠΕΣ εμφανίζεται ως ένα αναγκαίο βήμα για την περαιτέρω ιδιωτικοποίηση του ΟΤΕ.
- (104) Συνεπώς, η Επιτροπή θεωρεί ότι η αξιολόγηση του συμβιβασμού του μέτρου με τις ανάγκες της κοινής αγοράς πρέπει να βασιστεί απευθείας στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης ΕΚ, το οποίο αναφέρει ότι: «ενισχύσεις για την προώθηση της ανάπτυξης ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων ή οικονομικών περιοχών, εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον» μπορούν να θεωρηθούν ότι συμβιβάζονται με την κοινή αγορά.
- (105) Για να θεωρηθεί ότι μια ενίσχυση συμβιβάζεται με την κοινή αγορά επειδή προωθεί την ανάπτυξη των οικονομικών δραστηριοτήτων ή ορισμένων οικονομικών τομέων, πρέπει να βελτιώνει τον τρόπο με τον οποίο ασκείται η οικονομική δραστηριότητα. Μία ενίσχυση συμβιβάζεται κατά το άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) μόνον εφόσον δεν αλλοιώνει τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που αντικείται στο κοινό συμφέρον. Για την αξιολόγησή της, η Επιτροπή δίνει ιδιαίτερη σημασία στα κριτήρια της αναγκαιότητας και αναλογικότητας⁽⁴³⁾.

(41) Υπόθεση 173/73 Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1974, 709, παράγραφος 26. υπόθεση C-387/92, Banco Exterior de España, Συλλογή 1994, I-877, παράγραφοι 12 και 13· και υπόθεση C-280/00, Altmark Trans και Regierungspräsidium Magdeburg, Συλλογή 2003, I-9919, παράγραφος 84, και η εκεί αναφερόμενη νομολογία.

(42) Υπόθεση C-482/99 Γαλλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, I-4397, παράγραφος 40.

(43) Υπόθεση T-187/99 Agrana Zucker und Stärke AG κατά Επιτροπής, Συλλογή 2001, I-1587, παράγραφος 74.

α) Το μέτρο συνάδει με το κοινό συμφέρον

- (106) Το κοινοποιηθέν μέτρο, απαλλάσσοντας τον ΟΤΕ από το επιπλέον κόστος που φέρει ως πρώην δημόσια επιχείρηση λόγω του καθεστώτος της μονιμότητας και των υψηλών μισθών του προσωπικού του, θα επιτρέπει στην εταιρεία να δραστηριοποιηθεί ελεύθερα στην πλήρως απελευθερωμένη αγορά ηλεκτρονικών επικοινωνιών και να πραγματοποιήσει τις αναγκαίες προσαρμογές για να ανταποκριθεί στην αγορά και στις υπόλοιπες τεχνολογικές εξελίξεις που επηρεάζουν τη βιωσιμότητα της εταιρείας μακροπρόθεσμα.
- (107) Ειδικότερα, η μείωση του προσωπικού του ΟΤΕ κατά το ένα τρίτο περίπου μέσω του ΠΕΣ, σε συνδυασμό με την απόσπαση της συναίνεσης των εργαζομένων του ΟΤΕ για κατάργηση της μονιμότητας για τους εργαζομένους που θα προσλαμβάνονται μελλοντικά σε αντάλλαγμα του πακέτου πρόωρης συνταξιοδότησης που προσφέρεται από τον ΟΤΕ, είναι καίρια συστατικά του συνόλου των μέτρων αναδιάρθρωσης του ΟΤΕ που αναμένεται να διασφαλίσουν την κερδοφορία της εταιρείας, την αποτελεσματικότητα της λειτουργίας και την περαιτέρω ιδιωτικοποίησή της. Μέχρι σήμερα, το καθεστώς μονιμότητας των εργαζομένων του ΟΤΕ, ο υπερβολικός αριθμός τους και οι αμετακίνητοι υψηλοί μισθοί τους αποτελούν σοβαρά εμπόδια στην περαιτέρω ιδιωτικοποίηση της εταιρείας και την έξοδο του ελληνικού Δημοσίου από τον ΟΤΕ.
- (108) Ο εν εξελίξει μετασχηματισμός του ΟΤΕ από πρώην μονοπώλιο σε εταιρεία υπαγόμενη στο ίδιο νομικό καθεστώς με οποιονδήποτε άλλο ιδιωτικό φορέα στην Ελλάδα, καθώς και η εν συνεχεία αναμενόμενη εγκατάλειψη του ελέγχου επί της εταιρείας από το ελληνικό Δημόσιο, βελτιώνει τη λειτουργία της ελληνικής αγοράς ηλεκτρονικών επικοινωνιών, μειώνει τα εμπόδια εισόδου και εξόδου στην αγορά⁽⁴⁴⁾ και ευνοεί μακροπρόθεσμα τους τελικούς χρήστες.
- (109) Συνεπώς, η σχεδιαζόμενη χρηματοδοτική συνεισφορά του ελληνικού κράτους στο κόστος του ΠΕΣ συμβαδίζει με το κοινό συμφέρον.

β) Η ενίσχυση είναι το κατάλληλο μέσο

- (110) Κατά την έναρξη της επίσημης έρευνας, η Επιτροπή εξέφρασε επιφυλάξεις ως προς την αναγκαιότητα του παρόντος ΠΕΣ με αναφορά σε άλλα προηγούμενα ΠΕΣ που χρηματοδοτήθηκαν εξ ολοκλήρου από τον ΟΤΕ.

⁽⁴⁴⁾ Τα εμπόδια αυτά οφείλονται στο ότι η είσοδος στην ελληνική αγορά ηλεκτρονικών επικοινωνιών μέσω της απόκτησης του ΟΤΕ αποτρέπεται, προς το παρόν, από τις εξαιρετικά άκαμπτες συνθήκες απασχόλησης που εφαρμόζονται στον ΟΤΕ και από το ότι οι απασχολούμενοι σ' αυτόν απολαύουν de facto καθεστώτος μόνιμης απασχόλησης, κάτι που αποτρέπει την ανάληψη του ΟΤΕ από άλλους επιχειρηματικούς φορείς. Αντίστοιχα, και για τους ίδιους λόγους, η έξοδος από την αγορά με τη μορφή, εγκατάλειψης του ελέγχου του από το Δημόσιο εμφανίζεται επί του παρόντος ως εξαιρετικά απίθανη.

- (111) Ειδικότερα, η έρευνα κατέδειξε ότι από το 1996 και έως το 2004, ο ΟΤΕ παρέσχε τη δυνατότητα πρόωρης συνταξιοδότησης σε 8 173 υπαλλήλους του. Ωστόσο, τα μικρότερα αυτά ετήσια ΠΕΣ (900 εργαζόμενοι κατά μέσον όρο το χρόνο) προσφέρθηκαν μόνο σε εργαζόμενους που δικαιούνταν ήδη σύνταξη αλλά μπορούσαν να συνεχίσουν να εργάζονται μέχρι να πληρούνται οι συνθήκες υποχρεωτικής συνταξιοδότησης⁽⁴⁵⁾. Επομένως, τα περασμένα αυτά ΠΕΣ δεν προέβλεπαν την αναγνώριση πλασματικών ετών στους οικείους εργαζομένους και συνεπώς δεν μπορούν συγκριθούν με το σημερινό ΠΕΣ όσον αφορά τη δομή και το πεδίο εφαρμογής τους. Υπό την έννοια αυτή, τα προηγούμενα ΠΕΣ που εφαρμόστηκαν από τον ΟΤΕ δεν διέφεραν από άλλα ισοδύναμα ΠΕΣ που εφαρμόζονται από οποιαδήποτε άλλη ιδιωτική εταιρεία ή από το τρέχον «τακτικό» ΠΕΣ του ΟΤΕ⁽⁴⁶⁾.

- (112) Στην προκείμενη περίπτωση, ένα ΠΕΣ που θα πρόσφερε απλά και μόνο πρόωρη συνταξιοδότηση σε εργαζομένους που δικαιούνται σύνταξη αλλά δεν έχουν φθάσει ακόμη την ηλικία υποχρεωτικής συνταξιοδότησης δεν θα οδηγούσε ούτε και σε υψηλότερη δυνατή συμμετοχή αφού ένας αριθμός επιλέξιμων εργαζομένων θα προτιμούσε να παραμείνει στη θέση του ώστε να πάρει την ανώτατη δυνατή σύνταξη⁽⁴⁷⁾.

- (113) Υπό τις συνθήκες αυτές, η απόφαση του ΟΤΕ να αναγνωρίσει έως 7 πλασματικά έτη υπηρεσίας σε όλους τους εργαζομένους που θα υπαχθούν σε καθεστώς υποχρεωτικής συνταξιοδότησης στο διάστημα μεταξύ 2005 και 2012 και να τους προσφέρει το δικαίωμα της πρόωρης συνταξιοδότησης με πλήρη σύνταξη, εμφανίζεται ως το μόνο μέσο που μπορεί εγκαίρως να οδηγήσει στην πρόωρη αποχώρηση ενός σημαντικού αριθμού εργαζομένων. Πράγματι, ένας εργαζόμενος που απολαμβάνει καθεστώς οιονεί δημοσίου υπαλλήλου θα αποφάσιζε να αποχωρήσει από την εταιρεία μόνον αν ο εργοδότης του τού πρόσφερε τα κατάλληλα προς τούτο κίνητρα. Ο ΟΤΕ χρειαζόταν συνεπώς να προσφέρει τουλάχιστον κατάλληλη αντιστάθμιση των οικονομικών οφελών που θα εξακολουθούσε να απολαμβάνει ένας εργαζόμενος αν παρέμενε υπό τη σκέπη της μονιμότητας. Η επακόλουθη επιτυχημένη συμμετοχή στο ΠΕΣ (το 91 % περίπου του συνόλου των επιλέξιμων εργαζομένων) επιβεβαιώνει ότι τα περαιτέρω κίνητρα που προσφέρθηκαν από τον ΟΤΕ στους εργαζομένους του με τη μορφή αναγνώρισης πλασματικών ετών υπηρεσίας είναι ένα κατάλληλο μέσο.

⁽⁴⁵⁾ Για παράδειγμα, εργαζόμενοι με 30 χρόνια υπηρεσίας (δικαίωμα συνταξιοδότησης) μπορούν να συνεχίσουν να εργάζονται έως την ηλικία των 58 ετών ή μέχρι να συμπληρώσουν 35 έτη υπηρεσίας, όποιο από τα δύο είναι πρώτο. Οι εργαζόμενοι αυτοί θα προτιμούσαν μάλλον να συνεχίσουν να εργάζονται έως την υποχρεωτική τους συνταξιοδότηση, προκειμένου να αυξήσουν τη βάση υπολογισμού της σύνταξής τους. Όπως ανέφεραν οι ελληνικές αρχές, οι μισθοί αυξάνουν με ταχύτερο ρυθμό από τις συντάξεις, και οι εργαζόμενοι του ΟΤΕ προτιμούν γενικά να συνεχίσουν να εργάζονται στην εταιρεία αφού οι συντάξεις υπολογίζονται με βάση τον τελευταίο μισθό.

⁽⁴⁶⁾ Όπως αναφέρεται παραπάνω στην αιτιολογική σκέψη 56, το «τακτικό» ΠΕΣ αφορά μόνον εργαζομένους που έχουν ήδη αποκτήσει συνταξιοδοτικά δικαιώματα, αλλά δεν πληρούν ακόμη τους όρους για υποχρεωτική συνταξιοδότηση. Το τακτικό ΠΕΣ δεν προβλέπει «πλασματικά» έτη και συνεπώς το κόστος του δεν καλύπτεται από τη συνεισφορά του ελληνικού Δημοσίου.

⁽⁴⁷⁾ Βλέπε υποσημείωση 34.

- (114) Ο ΟΤΕ δεν θα μπορούσε πάλι να καταφύγει σε άλλα λιγότερο δαπανηρά μέτρα όπως ένα πρόγραμμα απολύσεων αφού οι εργαζόμενοι του ΟΤΕ θα έπρεπε να συναινέσουν να χάσουν το καθεστώς μονιμότητας σε αντάλλαγμα μιας χαμηλότερης αποζημίωσης λόγω απόλυσης. Ούτε θα μπορούσε να καταργηθεί αναδρομικά το καθεστώς μονιμότητας των εργαζομένων του ΟΤΕ για να μπορέσει ο ΟΤΕ να εφαρμόσει ένα πρόγραμμα υποχρεωτικών απολύσεων αφού, όπως εξήγησαν οι ελληνικές αρχές, μια τέτοια επιλογή θα επέσυρε πολύ σοβαρά νομικά και συνταγματικά προβλήματα που θα ανέτρεπαν την όλη προσπάθεια αναδιάρθρωσης του ΟΤΕ.
- (115) Μπορεί, εξάλλου, να εντοπιστεί κάποια αναλογία μεταξύ της παρούσας περιπτώσεως και της ανακοινώσεως της Επιτροπής για το λανθάνον κόστος στον ενεργειακό τομέα⁽⁴⁸⁾. Λανθάνον κόστος ανακύπτει όταν ο κατεστημένος φορέας, λόγω του ότι είναι ο κατεστημένος προμηθευτής, επωμίζεται κόστος το οποίο δεν μπορεί πλέον να ανακτά λόγω της ελευθέρωσης της αγοράς και της εισόδου σ' αυτήν νέων ανταγωνιστών.
- (116) Η συνεισφορά λοιπόν του ελληνικού Δημοσίου στο ΠΕΣ μπορεί να αντιμετωπιστεί με ανάλογο τρόπο όπως η αντιστάθμιση του λανθάνοντος κόστους, για τους ακόλουθους λόγους. Το ειδικό καθεστώς μονιμότητας των εργαζομένων του ΟΤΕ συνδέεται με την προγενέστερη μονοπωλιακή κατάσταση όπου η αγορά δεν ήταν ακόμη απελευθερωμένη. Την εποχή εκείνη, το ειδικό αυτό καθεστώς δεν δημιουργούσε δυσκολίες αφού ο ΟΤΕ δραστηριοποιείτο σε ένα μονοπωλιακό περιβάλλον. Είχε υψηλότερο κόστος σε σύγκριση με άλλες επιχειρήσεις, αλλά ήταν θωρακισμένος έναντι του ανταγωνισμού μέσα στον κλάδο. Από την απελευθέρωση της αγοράς των τηλεπικοινωνιών στην Ελλάδα, το ειδικό αυτό εργασιακό καθεστώς άρχισε να αποτελεί βαθμιαία ένα βάρος για τον ΟΤΕ το οποίο επηρέαζε την ανταγωνιστικότητά του. Το ειδικό καθεστώς μονιμότητας των εργαζομένων, δηλαδή το καθεστώς οιονεί δημοσίου υπαλλήλου, αντιπροσωπεύει για τον ΟΤΕ ένα πρόσθετο μισθολογικό κόστος που δεν αντιμετωπίζουν οι ανταγωνιστές του⁽⁴⁹⁾.
- (117) Κατά συνέπεια, η απόφαση των ελληνικών αρχών να χρηματοδοτήσουν το κόστος του ΠΕΣ που προκύπτει από το κόστος της μονιμότητας και τους υψηλούς μισθούς του ΟΤΕ συμβαδίζει με την απαίτηση της αναγκαιότητας διότι παρέχει τη δυνατότητα στον ΟΤΕ να αναδιάρθρωσει τις λειτουργίες του κατά τρόπο παρόμοιο με εκείνο μιας ιδιωτικής εταιρείας χωρίς να χρειάζεται να επωμιστεί το επιπλέον κόστος που απορρέει από την προ της απελευθέρωσης περίοδο.
- γ) Αναλογικότητα
- (118) Η συνεισφορά του Δημοσίου αποζημιώνει τον ΟΤΕ μόνο για το κόστος της μονιμότητας και των υψηλών μισθών που ανακύπτει από τα πρόσθετα πλασματικά έτη που αναγνωρίζονται στους εργαζομένους που φθάνουν σε ηλικία υποχρεωτικής συνταξιοδότησης κατά την περίοδο 2005-2012. Ειδικότερα, το ελληνικό Δημόσιο δεν παρεμβαίνει στη χρηματοδότηση των υφιστάμενων συνταξιοδοτικών υποχρεώσεων του ΟΤΕ ούτε καλύπτει οποιοδήποτε είδος συνταξιοδοτικού ελλείμματος που θα έπρεπε να αναληφθεί από την εταιρεία. Ο ΟΤΕ έχει καταβάλει στο ακέραιο όλες τις παρελθούσες εργοδοτικές εισφορές του στο ΤΑΠ-ΟΤΕ, ενώ καλύπτει και το σύνολο του κόστους του ΠΕΣ έως την ημερομηνία έναρξης εφαρμογής του, με εξαίρεση το κόστος που δεν θα χρειαζόταν να επωμιστεί μια ιδιωτική εταιρεία αν έπρεπε να λάβει παρόμοια μέτρα μείωσης του εργατικού δυναμικού της.
- (119) Ως εκ τούτου το ελληνικό Δημόσιο μεταβιβάζει το 4 % του μετοχικού μεριδίου που κατέχει στον ΟΤΕ προς το συνταξιοδοτικό ταμείο για να χρηματοδοτήσει το κόστος του ΠΕΣ που προκύπτει από το ότι οι συντάξεις των επιλέξιμων εργαζομένων για το ΠΕΣ δεν υπολογίζονται με βάση το έτος της πραγματικής τους αποχώρησης, αλλά με βάση το έτος κατά το οποίο θα έπρεπε να αποχωρήσουν αν επέλεγαν να εκμεταλλευτούν πλήρως το καθεστώς μονιμότητάς τους. Με άλλα λόγια, το κράτος χρηματοδοτεί ουσιαστικά τις μελλοντικές εργοδοτικές και υπαλληλικές συνταξιοδοτικές εισφορές που αντιστοιχούν στα πλασματικά έτη τα οποία αναγνωρίζονται σε όσους που επωφελούνται της προσφοράς του ΠΕΣ.
- (120) Η συνεισφορά του Δημοσίου θα πρέπει επίσης να αξιολογηθεί στα πλαίσια της ευρύτερης συμφωνίας που συνάφθηκε μεταξύ της διοίκησης του ΟΤΕ και των εργαζομένων του, βάσει της οποίας, σε αντάλλαγμα των γενναιοδωρων κινήτρων που δόθηκαν για την πρόωγη αποχώρησης, οι εργαζόμενοι του ΟΤΕ συμφώνησαν στην κατάργηση του καθεστώτος εργασιακής μονιμότητας για τους μελλοντικούς εργαζομένους. Εάν το καθεστώς απασχόλησης των μελλοντικών εργαζομένων του ΟΤΕ παρέμενε αμετάβλητο, η συνεισφορά του Δημοσίου δεν θα είχε καμιά επίδραση στη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα της εταιρείας αφού οι μελλοντικές προσλήψεις εργαζομένων θα εξουδετέρωναν οποιαδήποτε βραχυπρόθεσμη εξοικονόμηση κόστους που είχε πετύχει ο ΟΤΕ μέσω του ΠΕΣ.
- (121) Για να πιστοποιηθεί ο αναλογικός χαρακτήρας της υπό κρίση ενίσχυσης πρέπει επίσης να επιβεβαιωθεί ότι α) οι ελληνικές αρχές έχουν υπολογίσει σωστά το πρόσθετο κόστος που θα πρέπει να επωμιστεί ο ΟΤΕ λόγω του καθεστώτος μονιμότητας και των υψηλότερων μισθών του προσωπικού που θα επωφεληθεί από την προσφορά του ΠΕΣ, και β) ότι η συνεισφορά του Δημοσίου δεν αποζημιώνει υπερβολικά τον ΟΤΕ.

⁽⁴⁸⁾ Βλέπε ανωτέρω, υποσημείωση 17.

⁽⁴⁹⁾ Θα πρέπει επίσης να γίνει αναφορά στην απόφαση της Επιτροπής στην υπόθεση EDF (βλέπε ανωτέρω, υποσημείωση 16). Στην υπόθεση EDF, η Επιτροπή χαρακτήρισε ως συμβατό ένα μέτρο με το οποίο η Γαλλία απάλλαξε επιχειρήσεις του τομέα ηλεκτρισμού και αερίου της χώρας από την υποχρέωση καταβολής ορισμένων από τα ειδικά συνταξιοδοτικά δικαιώματα που είχαν αποκτήσει οι εργαζόμενοι κατά το παρελθόν, σε μια εποχή όπου οι εταιρείες λειτουργούσαν ως νόμιμο μονοπώλιο. Η Επιτροπή θεώρησε ότι την εποχή εκείνη οι εταιρείες ήταν προστατευμένες από οποιονδήποτε ενδοκλαδικό ανταγωνισμό και μπορούσαν έτσι να καλύψουν τα υψηλότερα συνταξιοδοτικά δικαιώματα χωρίς να υφίστανται κάποιο σημαντικό οικονομικό μειονέκτημα. Η Επιτροπή αναγνώρισε ότι αυτές οι «υποχρεώσεις του παρελθόντος» αποτελούσαν μια σημαντική δυσκολία για τις επιχειρήσεις αυτές, από τη στιγμή που δραστηριοποιούνταν ανταγωνιστικά με άλλες επιχειρήσεις ηλεκτρισμού ή αερίου, οι οποίες δεν είχαν να αντιμετωπίσουν παρόμοια προβλήματα κόστους από το παρελθόν (αιτιολογική σκέψη 143 της απόφασης). Η Επιτροπή θεώρησε τη χορηγηθείσα ενίσχυση «με σκοπό αυτή την τομεακή αναδιοργάνωση» ως αναγκαία και αναλογική για το λόγο ότι οι υπόλοιπες πτυχές της τομεακής μεταρρύθμισης δεν περιλάμβαναν κάποια κρατική ενίσχυση (αιτιολογική σκέψη 146 της απόφασης). Αν και στην παρούσα υπόθεση, το ελληνικό Δημόσιο δεν αποζημιώνει τον ΟΤΕ για συνταξιοδοτικές υποχρεώσεις του παρελθόντος, ούτε το μέτρο αποσκοπεί σε κάποια ευρύτερη τομεακή αναδιοργάνωση, ωστόσο οι αρχές που θεσπίζονται στην υπόθεση EDF έχουν εφαρμογή, κατ' αναλογία, και στην περίπτωση του ΟΤΕ.

i) Το πρόσθετο κόστος για τον ΟΤΕ

- (122) Με βάση τα λεπτομερή πληροφοριακά στοιχεία που δόθηκαν από τις ελληνικές αρχές, το ονομαστικό κόστος του ΠΕΣ, όπως πιστοποιείται από την KPMG σύμφωνα με τις πιστοποιημένες βάσει IFRS οικονομικές καταστάσεις του ΟΤΕ για το 2005, είναι 1 161,8 εκατ. ευρώ.
- (123) Σύμφωνα με τη μελέτη που εκπόνησε η CRA (βλέπε ανωτέρω, αιτιολογική σκέψη 65), η ΚΠΑ του ΠΕΣ είναι 1 086,2 εκατ. ευρώ. Λαμβάνοντας υπόψη τα φορολογικά οφέλη για τον ΟΤΕ που προκύπτουν από τις εκπτώσεις που θα υπάρξουν από τη φορολογία της εταιρείας, η CRA εκτίμησε τη μετά φόρους ΚΠΑ του ΠΕΣ σε 784,3 εκατ. ευρώ.
- (124) Η CRA χρησιμοποίησε ως βάση υπολογισμού της ΚΠΑ ένα προεξοφλητικό επιτόκιο 3 % που αντιστοιχεί στην απόδοση αξιογράφων χωρίς κινδύνους. Η προσέγγιση αυτή έρχεται σε αντίθεση με τα στοιχεία που υπέβαλαν οι ελληνικές αρχές τον Νοέμβριο του 2005, τα οποία βασίζονταν στο εκτιμώμενο σε 7,8 % WACC του ΟΤΕ. Η CRA δεν αρνείται ότι το WACC μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως προεξοφλητικό επιτόκιο. Θεωρεί, ωστόσο, ότι έστω κι αν η χρήση του WACC αντικατοπτρίζει τον συνήθη κίνδυνο στον οποίο εκτίθεται μια εταιρεία κατά τις επιχειρηματικές της δραστηριότητες, στην παρούσα περίπτωση η πληρωμή μισθών και συντάξεων στους εργαζόμενους του ΟΤΕ δεν υπόκειται σε καμία αβεβαιότητα, διότι οι μισθοί ακολουθούν μια αυστηρή μισθολογική κλίμακα και η ετήσια «προς τα άνω» αναπροσαρμογή τους δεν σχετίζεται με την οικονομική απόδοση του ΟΤΕ. Ωστόσο, για λόγους πληρότητας, η CRA υπολογίζει την ΚΠΑ του ΠΕΣ σε συνάρτηση και με το WACC του ΟΤΕ και καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η ΚΠΑ του ΠΕΣ είναι 704,8 εκατ. ευρώ.
- (125) Η Επιτροπή θεωρεί ότι η εκτίμηση με βάση το WACC του ΟΤΕ (7,8 %) συμβαδίζει με τις γενικές πρακτικές στον τομέα αυτό (όπως αναγνωρίζεται και από την ίδια την CRA) αλλά και με τα προηγούμενα στοιχεία που υποβλήθηκαν από τις ελληνικές αρχές. Κατά συνέπεια, ως ΚΠΑ του ΠΕΣ θα πρέπει να ληφθεί η τιμή των 704,8 εκατ. ευρώ.
- (126) Με βάση την παραδοχή ότι ο ΟΤΕ θα μπορούσε να προσφέρει ένα πακέτο πρόωρης αποχώρησης ίσο με το 150 % του κατά νόμο απαιτούμενου για απολύσεις, αλλά με μισθούς του ιδιωτικού τομέα (δηλαδή μισθούς κατά 33 % μικρότερους από εκείνους του ΟΤΕ), η CRA συμπεραίνει ότι η ΚΠΑ ενός τέτοιου προγράμματος θα ήταν 314,4 εκατ. ευρώ. Με βάση τα ανωτέρω, η πρόσθετη επιβάρυνση για τον ΟΤΕ είναι 390,4 εκατ. ευρώ (704,8 – 314,4 = 390,4).
- (127) Κατά την έναρξη της επίσημης έρευνας, η Επιτροπή ζήτησε από τις ελληνικές αρχές να αποδείξουν τους ισχυρισμούς τους περί του ότι οι ιδιωτικές εταιρείες θα προσέφεραν πακέτα αποζημιώσεων για απολύσεις ισοδύναμα με το 150 % του ελάχιστου κατά νόμο προβλεπόμενου πακέτου. Οι ελληνικές αρχές υπέβαλαν έκθεση της Hay Group (βλέπε ανωτέρω, αιτιολογική σκέψη 0, σύμφωνα με την οποία, αν και δεν υπήρχε κανένας είδους ΠΕΣ στην Κοινότητα συγκρίσιμο με εκείνο του ΟΤΕ, με βάση συνεντεύξεις και πληρο-

φορίες που συγκεντρώθηκαν από 40 εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα, το πακέτο αποζημιώσεων που θα προσφερόταν από ιδιωτικές εταιρείες σε εργαζομένους ηλικίας μεταξύ 51 και 62 ετών, όπως είναι η ηλικία της πλειονότητας των εργαζομένων του ΟΤΕ που συμμετέχουν στο ΠΕΣ, θα ήταν ίσο κατά μέσον όρο με το 150 % του ελάχιστου κατά νόμο προβλεπόμενου. Αφού εξετάσε τα στοιχεία που υποβλήθηκαν από τις ελληνικές αρχές, η Επιτροπή δεν έχει λόγους να αμφιβάλλει για την εγκυρότητα των συμπερασμάτων της έκθεσης της Hay.

- (128) Συνεπώς, ο υπολογισμός από την CRA της πρόσθετης επιβάρυνσης του ΟΤΕ (390,4 εκατ. ευρώ) με βάση το συντελεστή πολλαπλασιασμού 1,5 που προτείνεται στην έκθεση της Hay θα πρέπει να γίνει αποδεκτός ως σωστά θεμελιωμένος.

- (129) Η επόμενη ερώτηση που χρειάζεται να απαντηθεί είναι αν η συνεισφορά του ελληνικού Δημοσίου υπερβαίνει το πρόσθετο «βάρος» του ΟΤΕ, το οποίο εκτιμάται σε 390,4 εκατ. ευρώ.

ii) Η αξία της συνεισφοράς του ελληνικού Δημοσίου

- (130) Δυνάμει του άρθρου 74 παράγραφος 4 στοιχείο α) του νόμου 3371/2005, οι ελληνικές αρχές συνεισφέρουν το 4 % του μετοχικού κεφαλαίου του ΟΤΕ στο ΤΑΠ-ΟΤΕ. Η αξία της κρατικής συνεισφοράς στο ΠΕΣ υπολογίζεται πολλαπλασιάζοντας τον συνολικό αριθμό μετοχών του ΟΤΕ (490 582 879) επί 4 % και επί την τιμή κλεισίματος της μετοχής του ΟΤΕ στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών⁽⁵⁰⁾.
- (131) Κατά την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου 3371/2005 (14 Ιουλίου 2005), η τιμή κλεισίματος της μετοχής του ΟΤΕ ήταν 16,35 ευρώ. Κατά την ημερομηνία αυτή, η κρατική συνεισφορά αντιστοιχούσε σε ένα ποσό ίσο περίπου με 315 εκατ. ευρώ. Έκτοτε, η τιμή μετοχής του ΟΤΕ αυξανόταν βαθμιαία, κυμαινόμενη από 23 ευρώ στα μέσα Ιανουαρίου 2007 έως 21 ευρώ στις 27 Φεβρουαρίου 2007. Έτσι, στις 27 Φεβρουαρίου 2007, η αξία του 4 % των μετοχών του ελληνικού Δημοσίου στον ΟΤΕ ανερχόταν περίπου στα 410 089 618 ευρώ.
- (132) Η αξία της συνεισφοράς του ελληνικού Δημοσίου κατά την ημερομηνία αυτή ήταν μεγαλύτερη από το ποσό που αντιστοιχεί στην πρόσθετη επιβάρυνση του ΟΤΕ (390,4 εκατ. ευρώ).
- (133) Στην απάντησή της κατά την έναρξη της επίσημης έρευνας, δεδομένης της αδυναμίας πρόβλεψης της μελλοντικής τιμής κλεισίματος της μετοχής του ΟΤΕ, οι ελληνικές αρχές δεσμεύτηκαν να καταργήσουν το νόμο 3371/2005 εάν η αξία του 4 % υπερβαίνει το ποσό των 390,4 εκατ. ευρώ την ημέρα της μεταβίβασής τους στο συνταξιοδοτικό ταμείο και να λάβουν κάθε άλλο αναγκαίο μέτρο για να διασφαλίσουν ότι η αξία των προς μεταβίβαση στο ΤΑΠ-ΟΤΕ μετοχών δεν θα υπερβαίνει τα 390,4 εκατ. ευρώ.

⁽⁵⁰⁾ Δηλαδή $19\ 623\ 315,16 \times$ τιμή μετοχής ΟΤΕ.

- (134) Κατά συνέπεια, η αξιολόγηση της Επιτροπής στην παρούσα περίπτωση βασίζεται στη δέσμευση που ανέλαβε η Ελλάδα, σύμφωνα με την οποία η σχεδιαζόμενη συνεισφορά στο ΤΑΠ-ΟΤΕ δεν θα υπερβεί το ποσό των 390,4 εκατ. ευρώ, που αντιστοιχεί στο πρόσθετο κόστος του ΠΕΣ για τον ΟΤΕ, και ότι, αν παραστεί ανάγκη, θα ανακληθεί και ο νόμος 3371/2005.

1. Άλλα πλεονεκτήματα

- (135) Κατά την έναρξη της επίσημης έρευνας, η Επιτροπή παρατήρησε ότι το πρόσθετο κόστος που επιβάλλεται ο ΟΤΕ λόγω του ειδικού καθεστώτος απασχόλησης των εργαζομένων του δεν δικαιολογεί κατ' ανάγκη τη συνεισφορά του Δημοσίου, δεδομένου ότι ο ΟΤΕ μπορεί να έχει επωφεληθεί, και ενδεχομένως να εξακολουθήσει να επωφελείται, από άλλα πλεονεκτήματα που εξουδετερώνουν το κόστος του ΠΕΣ (βλέπε αιτιολογική σκέψη 47). Τα πλεονεκτήματα αυτά μπορεί να προκύπτουν από το ειδικό εργασιακό καθεστώς των εργαζομένων του ΟΤΕ, γενικά, ή ειδικές παρεμβάσεις, που μειώνουν το εργατικό κόστος του ΟΤΕ σε επίπεδα κάτω του εργατικού κόστους εταιρειών που υπόκεινται στην εν γένει ισχύουσα εργατική νομοθεσία, όπως εξαίρεση από εισφορές ανεργίας ή απαλλαγή από συνταξιοδοτικές υποχρεώσεις. Ο ΟΤΕ μπορεί επίσης να αντλεί οφέλη που προκύπτουν από την προγενέστερη μονοπωλιακή του θέση και που αντισταθμίζουν τα μειονεκτήματα που προκύπτουν από το πρόσθετο κόστος του ΠΕΣ (ιδίως όσον αφορά το δικτυό του σταθερής τηλεφωνίας).

α) Πλεονεκτήματα σχετικά με την εργατική νομοθεσία

- (136) Η Επιτροπή θεωρεί ότι η αξιολόγηση δυνάμει του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) του συμβιβασμού μέτρων που αποσκοπούν στην αποζημίωση μιας πρώην μονοπωλιακής επιχείρησης για το επιπλέον κόστος που προκύπτει από μία χρονική περίοδο κατά την οποία η οικεία εταιρεία λειτουργούσε υπό μονοπωλιακό καθεστώς θα πρέπει να περιορίζεται στην εξέταση του αν η τελευταία έχει επωφεληθεί ή εξακολουθεί να επωφελείται μόνον από άλλα πλεονεκτήματα παρόμοιας φύσεως, όπως στην προκειμένη περίπτωση πλεονεκτήματα σχετιζόμενα με την εργατική νομοθεσία τους από την οποία διέπεται ο ΟΤΕ, και τα οποία μπορεί να εξουδετερώνουν το υπό εξέταση κόστος.
- (137) Από την άποψη αυτή, η έκθεση που συνέταξε ο καθηγητής Λεβαντής για λογαριασμό του ελληνικού Δημοσίου συμπεραίνει ότι ο ΟΤΕ δεν επωφελείται από κανενός είδους εργασιακά πλεονεκτήματα και ότι, για τα υπόλοιπα, ο ΟΤΕ υπάγεται στο γενικότερο πλαίσιο του εργατικού δικαίου όπως οποιαδήποτε άλλη εισηγμένη στο χρηματιστήριο ανώνυμη εταιρεία. Εξάλλου, οι ελληνικές αρχές επιβεβαίωσαν, όπως τους ζήτησε η Επιτροπή κατά την έναρξη της επίσημης έρευνας, ότι ο ΟΤΕ, όπως κάθε άλλος εργοδότης στην Ελλάδα, υπόκειται στην καταβολή εισφορών ανεργίας σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία κοινωνικών ασφαλίσεων.
- (138) Κατά την έναρξη της επίσημης έρευνας, η Επιτροπή ζήτησε να μάθει αν ο ΟΤΕ είχε στο παρελθόν τύχει κάποιων ελαφρύνσεων στον τομέα των συνταξιοδοτικών υποχρεώσεων

του. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που παρασχέθηκαν από τις ελληνικές αρχές, ο ΟΤΕ ουδέποτε είχε εξαιρεθεί ή απαλλαγεί από τις συνταξιοδοτικές του υποχρεώσεις ως εργοδότης⁽⁵¹⁾.

β) Πλεονεκτήματα σχετικά με τον ανταγωνισμό

- (139) Η Επιτροπή θεωρεί ότι το ζήτημα του εάν θα πρέπει να ληφθούν υπόψη και άλλα πλεονεκτήματα που απορρέουν από την προηγούμενη μονοπωλιακή θέση της υπό κρίση επιχείρησης εξαρτάται, κατ' ουσία, από το εάν έχει απελευθερωθεί πλήρως η σχετική αγορά, δηλαδή από το αν υφίσταται κατάλληλο νομικό ή κανονιστικό πλαίσιο που διασφαλίζει ότι μια πρώην μονοπωλιακή επιχείρηση δεν έχει πλέον κανένα αποκλειστικό ή ειδικό δικαίωμα ή άλλα προνόμια, και ότι οι υφιστάμενες ή ενδεχόμενες στρεβλώσεις του ανταγωνισμού μπορούν να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά με βάση τα διαθέσιμα προληπτικά κανονιστικά διορθωτικά μέτρα ή/και την κατασταλτική εφαρμογή των διατάξεων της σχετικής με τον ανταγωνισμό νομοθεσίας.
- (140) Επί του θέματος αυτού, στις παρατηρήσεις που υπέβαλε ο ενδιαφερόμενος τρίτος επικεντρώθηκε ουσιαστικά στη φερόμενη ως αντικείμενη στον ανταγωνισμό συμπεριφορά του ΟΤΕ στην αγορά σταθερής φωνητικής τηλεφωνίας και τις εικαζόμενες παραλείψεις της ΕΡΑ στην εκτέλεση των ρυθμιστικών της καθηκόντων.

- (141) Η Επιτροπή σημειώνει ότι σύμφωνα με τα άρθρα 7 και 13 της οδηγίας 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, 7ης Μαρτίου 2002, σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία-πλαίσιο)⁽⁵²⁾, η ΕΡΑ έχει ήδη χαρακτηρίσει τον ΟΤΕ ως φορέα με σημαντική ισχύ στην αγορά στα πλαίσια όλων των αγορών σταθερής τηλεφωνίας που περιλαμβάνονται στη σύσταση της Επιτροπής για τις σχετικές αγορές. Αποτέλεσμα αυτού είναι ότι ο ΟΤΕ υπόκειται τη στιγμή αυτή σε μια σειρά ολοκληρωμένων εκ των προτέρων κανονιστικών διορθωτικών μέτρων τόσο σε χονδρικό όσο και λιανικό επίπεδο. Ειδικότερα, ο ΟΤΕ είναι σήμερα υποχρεωμένος να παρέχει σε τρίτους: α) πρόσβαση στο σταθερό του δίκτυο σε επίπεδο χονδρικής· β) επιλογή και προεπιλογή φορέα· γ) διαβιβαστικές υπηρεσίες και μια πλήρη σειρά υπηρεσιών δικτύου τηρουμένων των αρχών του της ισοτιμίας, του εύλογου και του έγκαιρου. Ως διαχειριστής με σημαντική ισχύ στην αγορά σταθερών δικτύων, ο ΟΤΕ έχει επίσης την υποχρέωση της μη επιβολής διακρίσεων, της διαφάνειας,

⁽⁵¹⁾ Αντιθέτως, με μια σειρά νομοθετικών πράξεων από το 1994 έως το 2001 (νόμος 2257/1994, 2768/1999, 2843/2000, 2873/2000 και 2937/2001 το ελληνικό Δημόσιο απαίτησε από τον ΟΤΕ να προβεί σε ορισμένες ad hoc (με ανώτατο όριο) καταβολές στο ΤΑΠ-ΟΤΕ για να καλύψει τα λειτουργικά ελλείμματα του συνταξιοδοτικού ταμείου. Ειδικότερα, το 2001 ο ΟΤΕ υποχρεώθηκε διά νόμου να καταβάλει ένα εφάπαξ ποσό 120 δισεκατ. δρχ (περίπου 4 δισεκατ. ευρώ) για την κάλυψη των υπολογιζόμενων ελλειμμάτων του ΤΑΠ-ΟΤΕ για τα έτη 2002-2011. Δεδομένου ότι ο ΟΤΕ δεν είχε καμία υποχρέωση να εξασφαλίσει τη βιωσιμότητα του ΤΑΠ-ΟΤΕ, οι πληρωμές αυτές έγιναν επιπροσθέτως και πέραν των προβλεπόμενων συνταξιοδοτικών εισφορών του ΟΤΕ ως εργοδότη.

⁽⁵²⁾ ΕΕ L 108 της 24.4.2002, σ. 33.

του λογιστικού διαχωρισμού και ελέγχου, ενώ υποχρεούται σε έλεγχο τιμών και κοστολόγηση με βάση το μακροπρόθεσμο μέσο αυξητικό κόστος βάσει του τρέχοντος κόστους ενεργητικού⁽⁵³⁾. Τα διορθωτικά αυτά μέτρα ανευρίσκονται επίσης και στις ρυθμίσεις για τις αγορές μισθωμένων γραμμών⁽⁵⁴⁾ καθώς και στην αγορά χονδρικής παροχής ευρυζωνικών υπηρεσιών⁽⁵⁵⁾. Περαιτέρω, η ΕΡΑ επέβαλε στον ΟΤΕ τιμές «αποδεσμοποίησης τοπικού βρόχου» (LLU) που είναι προς το παρόν οι χαμηλότερες στην Κοινότητα.

- (142) Γενικά, οι διάφορες υποχρεώσεις κοστολόγησης και λογιστικού διαχωρισμού που επιβλήθηκαν στον ΟΤΕ αποσκοπούν στο να διασφαλισθεί ότι ο ΟΤΕ, ως πρώην μονοπώλιο, δεν θα μπορεί να αντλήσει πλεονεκτήματα ικανά να υπονομεύσουν ή να στρεβλώσουν τον ανταγωνισμό στην αγορά⁽⁵⁶⁾.
- (143) Η Επιτροπή σημειώνει περαιτέρω ότι από την έναρξη της επίσημης έρευνας η ΕΡΑ έχει επίσης προβεί στη λήψη διαφόρων κατασταλτικών μέτρων κατά του ΟΤΕ λόγω παραβιάσεων είτε του υφιστάμενου κανονιστικού πλαισίου είτε των διατάξεων περί ανταγωνισμού⁽⁵⁷⁾.
- (144) Βάσει όλων των ανωτέρω θεωρήσεων, συνάγεται ότι το υφιστάμενο ρυθμιστικό πλαίσιο του τομέα διασφαλίζει ήδη σε μεγάλο βαθμό τη σωστή λειτουργία της αγοράς ηλεκτρονικών

κων επικοινωνιών και δεν υπάρχουν πλεονεκτήματα για τον ΟΤΕ που να προκύπτουν από την προηγούμενη μονοπωλιακή του θέση και να μην αντιμετωπίζονται από το εν λόγω πλαίσιο, ενώ σε κάθε περίπτωση δεν εντοπίστηκαν από την Επιτροπή ή δεν υποδείχθηκαν από τρίτο μέρος τέτοια μετρήσιμα πλεονεκτήματα.

γ) *Εξαιρέση του ΟΤΕ από το φόρο διαφημίσεων*

- (145) Σχετικά με τον ισχυρισμό του ενδιαφερόμενου τρίτου ότι ο ΟΤΕ εξαιρείται από την καταβολή του φόρου διαφημίσεων τον οποίο υποχρεούνται να καταβάλλουν οι λοιπές εταιρείες για κάθε διαφήμιση που κάνουν σε οποιοδήποτε μέσο («αγγελιόσημο»), η Επιτροπή θεωρεί ότι κατ' αρχήν τέτοια μέτρα πρέπει να εξετάζονται χωριστά και όχι στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας. Η Επιτροπή είναι πεπεισμένη ότι εν πάση περιπτώσει η εν λόγω εξαιρέση δεν προσπορίζει κανένα πλεονέκτημα στον ΟΤΕ⁽⁵⁸⁾.

2. Συμπερασματικές παρατηρήσεις

- (146) Από τα προηγούμενα εξάγεται το συμπέρασμα ότι η σχεδιαζόμενη συνεισφορά του ελληνικού Δημοσίου στο κόστος του ΠΕΣ του ΟΤΕ, εφόσον δεν υπερβεί την πρόσθετη επιβάρυνση του ΟΤΕ λόγω του καθεστώτος μονιμότητας και των υψηλών μισθών των εργαζομένων του, υπολογιζόμενη σε 390 εκατ. ευρώ, είναι ενίσχυση η οποία επιδιώκει την επίτευξη στόχου κοινού συμφέροντος με αναγκαίο και αναλογικό τρόπο και χωρίς να επιδρά δυσμενώς στους όρους των συναλλαγών. Συνεπώς συμβιβάζεται με το άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης.

VIII. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

- (147) Είναι σκόπιμο να τονιστεί ότι η παρούσα απόφαση ελήφθη βάσει της ρητής δεσμεύσεως των ελληνικών αρχών ότι θα καταργηθεί ο νόμος 3371/2005, εάν κατά την ημερομηνία μεταβίβασης στο ΤΑΠ-ΟΤΕ του 4 % του μετοχικού τους μεριδίου στον ΟΤΕ η αξία των μεταβιβαζόμενων μετοχών υπερβεί το πρόσθετο κόστος του ΠΕΣ του ΟΤΕ όπως επαληθεύτηκε και έγινε δεκτό από την Επιτροπή. Η Επιτροπή κατέληξε βάσει των προαναφερθέντων στο συμπέρασμα ότι το πρόσθετο κόστος του ΠΕΣ για τον ΟΤΕ, λόγω του καθεστώτος ισόβιας μονιμότητας και των υψηλών μισθών του προσωπικού, είναι 390,4 εκατ. ευρώ.

⁽⁵³⁾ Βλέπε αποφάσεις της Επιτροπής (Χωρίς σχόλια), υπόθεση EL/2006/0493 εκκίνηση κλήσεων στο δημόσιο τηλεφωνικό δίκτυο που παρέχεται σε σταθερή θέση, υπόθεση EL/2006/0494: εκκίνηση κλήσεων σε μεμονωμένα δημόσια τηλεφωνικά δίκτυα που παρέχονται σε σταθερή θέση, και υπόθεση EL/2006/0495: Διαβιβαστικές υπηρεσίες στο δημόσιο σταθερό τηλεφωνικό δίκτυο. http://circa.europa.eu/Public/irc/info/ecctf/library?l=/ellda/adopted_measures&vm=detailed&sb=Title

⁽⁵⁴⁾ Απόφαση της Επιτροπής (Χωρίς σχόλια) υπόθεση EL/2006/0372: χονδρική ευρυζωνική πρόσβαση στην Ελλάδα.

⁽⁵⁵⁾ Απόφαση της Επιτροπής (Χωρίς σχόλια) υπόθεση EL/2006/0491: η ελάχιστη δέσμη μισθωμένων γραμμών στην Ελλάδα.

⁽⁵⁶⁾ Δυνάμει του άρθρου 7 παράγραφος 3 της οδηγίας 2002/21/ΕΚ, η Επιτροπή εξέτασε επίσης τις ανωτέρω αναφερόμενες αποφάσεις και διορθωτικά μέτρα που επιβλήθηκαν από την ΕΡΑ στον ΟΤΕ χωρίς να εκφράσει κάποιες σοβαρές αμφιβολίες ως προς το συμβιβασμό τους με το κοινοτικό δίκαιο και, ιδιαίτερα, με τους στόχους που αναφέρονται στο άρθρο 8 παράγραφος 2 στοιχείο β) της οδηγίας-πλαίσιο, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και η υποχρέωση της ΕΡΑ να διασφαλίζει μέσω των αποφασιστικών της εξουσιών «ότι δεν υφίσταται στρέβλωση ούτε περιορισμός του ανταγωνισμού στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών».

⁽⁵⁷⁾ Έτσι, στις 29 Νοεμβρίου 2006, η ΕΡΑ επέβαλε στον ΟΤΕ συνολικό πρόστιμο ύψους 3 εκατ. ευρώ, δηλαδή 1 000 000 ευρώ για παραβίαση του υφιστάμενου κανονιστικού πλαισίου (προεπιλογή φορέων) και 2 000 000 ευρώ για κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως λόγω άρνησης παροχής πρόσβασης σε δίκτυο, μόχλευση ισχύος αγοράς και κατάχρηση σχέσης οικονομικής εξάρτησης). Τέλος, στις 2 Μαρτίου 2007, στο πλαίσιο διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων, η ΕΡΑ εξέδωσε δύο «προσωρινές διαταγές», κατόπιν αιτήσεως που υποβλήθηκε από ορισμένους εναλλακτικούς παρόχους, τους οποίους ο ΟΤΕ απείλωσε με διακοπή διασύνδεσης επικαλούμενος την ύπαρξη εικαζόμενων υψηλών εκκρεμούντων χρεών των εν λόγω παρόχων προς αυτόν. Η εν λόγω εντολή απαγορεύει προσωρινά στον ΟΤΕ να προβεί σε διακοπή της διασύνδεσης μέχρις ότου η ΕΡΑ αποφασίσει αν οι αξιώσεις του ΟΤΕ εντάσσονται στο πλαίσιο μιας διαδικασίας ρύθμισης διαφορών σύμφωνα με το υφιστάμενο κανονιστικό πλαίσιο. Βλέπε δελτίο τύπου που εκδόθηκε από την ΕΕΤΤ στις 2 Μαρτίου 2007.

⁽⁵⁸⁾ Όπως βεβαίωσαν οι ελληνικές αρχές, έστω και αν πράγματι ο ΟΤΕ δεν κατέβαλε στο παρελθόν τον εν λόγω φόρο, ήταν πάντοτε στην ίδια θέση με τους ανταγωνιστές του αφού κανένας άλλος πάροχος τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών δεν υποχρεούτο στην καταβολή του εν λόγω φόρου βάσει της ελληνικής νομοθεσίας. Σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 2 του νόμου 1264/1982, οι δημόσιες επιχειρήσεις ή οι επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας απαλλάσσονταν από την καταβολή του φόρου διαφημίσεως. Το 2005, το Διοικητικό Πρωτοδικείο (απόφαση αριθ. 9564/2005), αποφάνθηκε ότι οι έννοιες «δημόσια υπηρεσία» και «κοινής ωφέλειας» όπως περιγράφονται στο νόμο 1264/1982 θα πρέπει να ερμηνεύονται υπό την έννοια ότι κάθε αδειοδοτημένος τηλεπικοινωνιακός φορέας που παρέχει τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες είναι επιλέξιμος για εξαιρέση από τον εν λόγω φόρο διαφημίσεων ανεξάρτητα από το καθεστώς του ως δημόσιας ή ιδιωτικής εταιρείας. Συνεπώς, η εξαιρέση αυτή δεν περιήγαγε τον ΟΤΕ σε οποιαδήποτε πλεονεκτική θέση έναντι των ανταγωνιστών του.

(148) Βάσει της ανωτέρω δεσμεύσεως, η Επιτροπή κρίνει ότι το κοινοποιηθέν μέτρο εξεταζόμενο σε συνδυασμό με τη συναφή νομολογία, συμπεριλαμβανομένης της απόφασης Combus, μπορεί να θεωρηθεί ως ενίσχυση. Το θέμα, όμως, δεν χρειάζεται να εξεταστεί περαιτέρω εφόσον, αν και εξετάστηκε ως ενίσχυση, σε κάθε περίπτωση συμβιβάζεται με την κοινή αγορά δυνάμει του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Το μετοχικό μερίδιο ύψους 4 % στον ΟΤΕ που το ελληνικό Δημόσιο σχεδιάζει να μεταβιβάσει στο ΤΑΠ-ΟΤΕ, υπό την προϋπόθεση ότι η αξία του δεν θα υπερβαίνει κατά την ημερομηνία της μεταβίβασης το ποσό των 390,4 εκατ. ευρώ, αποτελεί ενίσχυση που συμβιβάζεται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ).

Εάν η αξία του μετοχικού μεριδίου ύψους 4 % του ΟΤΕ το οποίο το ελληνικό Δημόσιο σχεδιάζει να μεταβιβάσει στο ΤΑΠ-ΟΤΕ υπερβαίνει κατά την ημερομηνία μεταβίβασης το ποσό των 390,4 εκατ. ευρώ, η Ελλάδα θα πρέπει να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα ώστε το ΤΑΠ-ΟΤΕ να μην εισπράξει οποιοδήποτε ποσό πέραν των 390,4 εκατ. ευρώ.

Άρθρο 2

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στην Ελληνική Δημοκρατία.

Βρυξέλλες, 10 Μαΐου 2007.

Για την Επιτροπή
Neelie KROES
Μέλος της Επιτροπής

ΣΗΜΕΙΩΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗ

Τα θεσμικά όργανα αποφάσισαν να μην εμφανίζουν πλέον στα κείμενά τους τη μνεία της τελευταίας τροποποίησης των πράξεων στις οποίες παραπέμπουν.

Εάν δεν υπάρχει μνεία περί του αντιθέτου, οι πράξεις στις οποίες γίνεται παραπομπή στα κείμενα που δημοσιεύονται στο παρόν τεύχος νοούνται στην εκάστοτε ισχύουσα μορφή τους.